

แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

โดย

พลอากาศตรี ภูวเดช สว่างแสง
เจ้ากรมจเรทหารอากาศ
กองทัพอากาศ

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ
ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์
ผู้วิจัย พล.อ.ต.ภูวเดช สว่างแสง **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๐

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security) และเป็นตัวการสำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อขัดข้องการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ และเพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ระเบียบวิธีวิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญระดับยุทธศาสตร์และนโยบาย สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับผู้นำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ มีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ โดยนำไปสู่แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมป้องกันและประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการปราบปรามและการข่าว กิจกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมประเมินผลและบริหารจัดการ กองทัพอากาศมุ่งเน้นกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดเพื่อให้กำลังพลที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้วยการจัดกิจกรรมนำร่องด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งการจัดทำชุดความรู้การบริหารจัดการชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด บูรณาการและสร้างเครือข่ายด้านการปราบปรามยาเสพติด จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแนวทางการขับเคลื่อน “ยุทธศาสตร์” ให้เป็นศูนย์กลางของระบบการบริหารจัดการและกระบวนการปฏิบัติงาน ๕ ประการ ประกอบด้วย รวมพลังการเปลี่ยนแปลงจากผู้บริหารระดับสูง นำยุทธศาสตร์แปลงเป็นแผนงาน/โครงการที่เป็นรูปธรรม สร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ และวางระบบการปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ รวมทั้งเสริมด้วยแนวคิดการบริหารจัดการแบบยุคหลังสมัยใหม่ เน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจากหน่วยปฏิบัติ ให้หน่วยปฏิบัติสามารถริเริ่มและกำหนดแนวทางการปฏิบัติเพิ่มเติมได้ และนำเสนอปัญหาข้อขัดข้อง เพื่อปรับรูปแบบการปฏิบัติให้สอดคล้องตามสถานการณ์ปัญหาของหน่วยให้กองทัพอากาศดำเนินการต่อไป

ABSTRACT

Title The guidance of mobilization of the strategic plan for preventing and solving drugs problem, Royal Thai Air Force, 2015 - 2019 to action plan

Field Strategy

Name AVM. Arthit Auwichien **Course** : NDC **Class** : 60

This research focuses on narcotics problem solving at the strategic level. This problem affects human security and is an important factor in undermining human resources. The objectives are to study the implementation of the strategic plan for preventing and solving drug problem, Royal Thai Air Force, 2015-2019, to study the problems and obstacles of the strategic plan for preventing and solving drug problem, Royal Thai Air Force, 2015-2019 and to set appropriate guidelines for the implementation of the strategic plan for preventing and solving drug problem, Royal Thai Air Force, 2015-2019. This leads to an action plan which consists of four main activities: 1) drug preventing and public relations activities, 2) narcotics suppression and intelligence activities, 3) drug treatment activities for addicted persons and 4) assessment and management activities. The Royal Thai Air Force is focused on drug prevention activities for its capable personnel. With the prevention and publicity pilot activities, in addition, knowledge management, community management in drug problem solving, integration and networking of narcotics suppression must be implemented. Moreover, the Royal Thai Air Force's therapeutic knowledge management and therapeutic And the rehabilitation of drug addicts are considered.

As the results of the research, researcher has developed a strategy-driven approach to the center of management and purposes 5 operational processes as following 1) Induce the power of change from top management 2) Conduct a strategic plan as a concrete plan/project 3) Make the connection and integrate the performance of the various departments in the organization to match the strategy 4) Motivate the personnel to be responsible for the implementation of the plan/project and 5) Strategic planning and implementation. In addition, it also includes the concept of postmodern management and engages in the implementation of the unit. The unit can initiate and set additional guidelines in order to adjust the operation pattern to suit the situation of the unit to achieve the goals, eventually.

คำนำ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ” เป็นส่วนหนึ่งของลักษณะวิชายุทธศาสตร์ ในหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐ ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ด้วยผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหายาเสพติด เป็นปัญหาด้านความมั่นคงของชาติและความปลอดภัยของมนุษย์ ซึ่งปัญหานี้เป็นตัวการสำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ จึงได้ศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศเพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องตามสถานการณ์ และบรรลุผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ ไปสู่แผนปฏิบัติการ รวมทั้งเป็นฐานข้อมูลประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศต่อไปในอนาคต และผู้วิจัยขอขอบคุณรองเสนาธิการทหารอากาศฝ่ายยุทธการที่ได้สนับสนุนในการทำงานวิจัย รวมทั้งผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพอากาศทุกท่านที่ให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลในการวิจัย เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

พลอากาศตรี

(ภูวเดช สว่างแสง)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ.รุ่นที่ ๖๐

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญแผนภาพ	จ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
คำจำกัดความ	๖
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	๘
แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒	๘
แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ	
พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒	๙
ทฤษฎีและแนวคิดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	๑๑
ทฤษฎีและแนวคิดยาเสพติดให้โทษ	๑๓
ทฤษฎีสาเหตุติดยาเสพติด	๑๕
ทฤษฎีและแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)	๒๐
ทฤษฎีและแนวคิดขององค์การยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern)	๒๗
ทฤษฎีและแนวคิดของการบริหารจัดการแบบ ๖ M (6M's of Management)	๒๘
ทฤษฎีตัวแบบยุทธศาสตร์ของ ดร.เฮนรี ซี บาร์ทเลทท์ (Henry C Bartlett)	๒๙
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๐
กรอบแนวคิดในการวิจัย	๓๑
สรุป	๓๒
บทที่ ๓ วิเคราะห์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ และปัญหาขัดข้อง	๓๓
ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ	
พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒	๓๔
การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการ	๓๔
การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	๓๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัญหาข้อขัดข้องที่สำคัญ	๓๕
ข้อเสนอแนะ	๔๐
สรุป	๔๐
บทที่ ๔ แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา	
ยาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ	๔๒
วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ	๔๒
กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	๔๓
สรุป	๔๕
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๔๗
สรุป	๔๗
ข้อเสนอแนะ	๕๑
บรรณานุกรม	๕๓
ภาคผนวก	๕๕
ผนวก ก เรื่องแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา	
ยาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ	๕๖
ผนวก ข การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร	๕๘
ผนวก ค การประชุมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)	๕๙
ประวัติย่อผู้วิจัย	๖๐

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒ - ๑	โครงสร้างของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองทัพอากาศ	๑๐
๒ - ๒	แผนภูมิการบริหาร (Bartlett Framework)	๓๐
๔ - ๑	รูปแบบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ	๔๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) กำหนดให้ปัญหา ยาเสพติดเป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security) และเป็นตัวการสำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ จึงได้มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงยุติธรรม เสนอ ดังนี้

๑. เห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการดำเนินงาน เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร และติดตามประเมินผลของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒. ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปี ให้สอดคล้องรองรับกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๘

โดยที่แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ ถือเป็นเครื่องมือสำคัญนำไปสู่การปฏิบัติ เป็นแนวทาง และเป็นนโยบายที่มีรูปแบบเฉพาะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งประกอบไปด้วย การป้องกันยาเสพติด การปราบปรามยาเสพติด และการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ รักษาความมั่นคงของรัฐกองทัพอากาศมีหน้าที่สำคัญในการพิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งจากภายในและภายนอกราชอาณาจักร รวมทั้งการป้องกันและแก้ไข ปัญหาจากภัยพิบัติ ตลอดจนการช่วยเหลือประชาชน และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของรัฐบาล การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของรัฐบาล เพื่อแก้ไขปัญหาด้านสังคมและความทุกข์ยากของประชาชนในประเทศ ต้องอาศัย การบูรณาการความร่วมมือจากทุกฝ่าย ดังนั้นกองทัพอากาศจำเป็นต้องใช้ศักยภาพและขีดความสามารถของกองทัพอากาศ เพื่อสนับสนุนการรักษาความมั่นคงของรัฐการบรรเทาสาธารณภัย การช่วยเหลือประชาชน การแก้ไขปัญหาด้านสังคม และสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ซึ่งยุทธศาสตร์ กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) มีความสอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ในการร่วมแก้ไขปัญหาคความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security)

นโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๑ ได้กำหนดนโยบายการปฏิบัติราชการ เพื่อให้สามารถบริหารราชการกองทัพอากาศภายใต้กรอบภารกิจตามกฎหมายเป็นไปตามนโยบายความมั่นคงของรัฐและนโยบายของคณะรัฐมนตรี ในข้อ ๓ ดำรงขีดความสามารถในการป้องกันประเทศและการรักษาความมั่นคงภายในควบคู่ไปกับดำรงขีดความสามารถในการสนับสนุนรัฐบาลในการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชน การดำเนินการตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยซึ่งปัญหาเสพติดเป็นสาธารณภัยอีกรูปแบบหนึ่ง ที่เรียกว่า ภัยพิบัติที่ไม่ใช่ทางทหาร มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security) กองทัพอากาศจึงได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ (ศอ.ปส.ทอ.) และกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ พร้อมทั้งขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้ไปสู่การปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ มีคณะทำงานประกอบด้วย คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล และคณะทำงานสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ในการนำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของชาติ มาจัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกองทัพอากาศ ให้มีความสอดคล้องตามยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ และนโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ นำไปสู่แผนปฏิบัติการได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และมีความเฉพาเจาะจง ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งแผนปฏิบัติการ ประกอบไปด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ดังนี้

๑. กิจกรรมการป้องกันและประชาสัมพันธ์
๒. กิจกรรมการปราบปรามและการข่าว
๓. กิจกรรมการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
๔. กิจกรรมการประเมินผลและบริหารจัดการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของทฤษฎีองค์การยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมของค่านิยมในการบริหารงาน ทำให้เกิดการค้นพบความสัมพันธ์ทางด้านสังคมที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนหรือรื้อสร้างบริบท มุ่งเน้นกระบวนการความสัมพันธ์ในการรับรู้ร่วมกันของรูปแบบการทำงานที่มีความแตกต่างและซับซ้อน ทำให้แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่มองถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน การให้โอกาสและขวัญกำลังใจ ซึ่งปรากฏการณ์ทางสังคมนี้ สามารถอธิบายกระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นำไปสู่แผนปฏิบัติการได้ รวมทั้งได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีของการบริหารจัดการแบบ ๖ M (6M's of Management) ประกอบด้วยบุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ (Material) เครื่องจักรหรือเครื่องมือ (Machine) การบริหารระบบ (Management) และขวัญและกำลังใจ (Morale) ตลอดจนนำทฤษฎีและแนวคิดยาเสพติดให้โทษ ทฤษฎีและแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) และใช้รูปแบบผสมผสานตามแนวคิด End (เป้าหมาย) Way (วิธีการ) และ Mean (เครื่องมือ) มาวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการวิจัยในหัวข้อแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้องทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ
๒. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อขัดข้องในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้องทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ
๓. เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้องทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา
 - ๑.๑ ศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้องทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่การปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้อง พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ที่ผ่านมา
 - ๑.๒ ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการที่กำหนดแนวทางและรูปแบบการแปลงยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้องทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้อง พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒
 - ๑.๓ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางที่เหมาะสมในการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการ
 - ๑.๔ ศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการไปสู่เป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม
 - ๑.๕ ศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ
๒. ขอบเขตด้านหน่วยงาน ศึกษาหน่วยงานต่างๆ ของกองทัพอากาศที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้องของกองทัพอากาศ รวมทั้งการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ
๓. ขอบเขตด้านประชากร สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้
 - ๓.๑ ผู้บริหารที่เป็นผู้รับผิดชอบยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้องของกองทัพอากาศ จำนวน ๑ คน
 - ๓.๒ หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศระดับผู้ร่วมจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้องของกองทัพอากาศ จำนวน ๕ คน
 - ๓.๓ หัวหน้าหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศระดับผู้นำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้องของกองทัพอากาศไปสู่การปฏิบัติ จำนวน ๑๐ คน
๔. ขอบเขตด้านเวลา
 - ๔.๑ ศึกษาข้อมูลผลการดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ของยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพติดก้องของกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒
 - ๔.๒ ระยะเวลาดำเนินการวิจัย พ.ย.๒๕๖๐-พ.ค.๒๕๖๑

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. การรวบรวมข้อมูล

๑.๑ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล จากหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ เช่น จากระายงาน หรือบันทึกประชุม ทั้งที่เป็นปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งเอกสารหลักฐานสามารถชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมของบุคคล วัฒนธรรมองค์กร ความมุ่งมั่นตั้งใจ ในการทำงาน และความรู้ความสามารถของบุคคล นอกจากนั้น ได้รวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๒ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลที่มีความสำคัญหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จำนวน ๑๖ คน ประกอบด้วย

๑.๒.๑ ผู้บริหารที่เป็นผู้รับผิดชอบยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพอากาศ ได้แก่ รองเสนาธิการทหารอากาศ ฝ่ายยุทธการ

๑.๒.๒ หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศระดับผู้ร่วมจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ จำนวน ๕ คน ประกอบด้วย

๑.๒.๒.๑ สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ

๑.๒.๒.๒ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์

๑.๒.๒.๓ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว

๑.๒.๒.๔ คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

ผู้ติดยาเสพติด

๑.๒.๒.๕ คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล

๑.๒.๓ หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศระดับผู้นำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศไปสู่การปฏิบัติ จำนวน ๑๐ คน ประกอบด้วย

๑.๒.๓.๑ ผู้บังคับการกองบิน ๑

๑.๒.๓.๒ ผู้บังคับการกองบิน ๒

๑.๒.๓.๓ ผู้บังคับการกองบิน ๔

๑.๒.๓.๔ ผู้บังคับการกองบิน ๕

๑.๒.๓.๕ ผู้บังคับการกองบิน ๖

๑.๒.๓.๖ ผู้บังคับการกองบิน ๗

๑.๒.๓.๗ ผู้บังคับการกองบิน ๒๑

๑.๒.๓.๘ ผู้บังคับการกองบิน ๒๓

๑.๒.๓.๙ ผู้บังคับการกองบิน ๔๑

๑.๒.๓.๑๐ ผู้บังคับการกองบิน ๔๖

๒. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

๒.๑ การสร้างแบบสัมภาษณ์ สำหรับใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ด้วยการออกแบบหรือสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) โดยมีการนำแบบสัมภาษณ์มาตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจนเชิงเนื้อหา สอดคล้องกับประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำแนวคิดและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงข้อความของแบบสัมภาษณ์ รวมทั้งนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิหรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ เพื่อนำปัญหาหรือข้อเสนอแนะไปปรับแก้ไข เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ต่อไป โดยกำหนดโครงสร้างของ ข้อคำถาม ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ ทศนคติเกี่ยวกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ เพื่อรับทราบปัญหาและข้อขัดข้อง และแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน ๑๑ คน ประกอบด้วย ผู้บริหารที่เป็นผู้รับผิดชอบยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพอากาศ จำนวน ๑ คน และหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศระดับผู้บัญชาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศไปสู่การปฏิบัติ จำนวน ๑๐ คน

๒.๒ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน ๕ คน ประกอบด้วยสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ จำนวน ๑ คน และ คณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ จำนวน ๔ คน

๒.๓ การสืบค้นข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี วรรณกรรม เอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นหลัก ได้แก่ การจำแนกหรือการจัดกลุ่มข้อมูล การเปรียบเทียบเหตุการณ์ การวิเคราะห์ส่วนประกอบ การวิเคราะห์แบบอุปนัย และการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นเอกสาร ตามข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documents) ด้วยการสังเคราะห์เนื้อหา นำมาสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ตามปัญหาและข้อขัดข้อง รวมทั้งกำหนดแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

ประเด็นสำคัญในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ศึกษาปัญหาและข้อขัดข้อง และกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ โดยอธิบายกระบวนการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ที่สอดคล้องตามแนวคิดและทฤษฎีของการ

บริหารจัดการแบบ ๖ M (6M's of Management) ประกอบด้วยบุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ (Material) เครื่องจักรหรือเครื่องมือ (Machine) การบริหารระบบ (Management) และขวัญและกำลังใจ (Morale) พร้อมทั้งการอภิปรายแนวคิดของทฤษฎีองค์การยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมของค่านิยมในด้านจริยธรรม ทำให้เกิดการค้นพบความสัมพันธ์ทางด้านสังคมที่เกิดจากการรื้อสร้างบริบท มุ่งเน้นกระบวนการของความสัมพันธ์ที่มีการรับรู้ร่วมกัน ทำให้แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่มองถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน ตามทฤษฎีและแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้ทราบถึงการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ
๒. ทำให้ทราบถึงปัญหาและข้อขัดข้อง ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ
๓. ทำให้ทราบถึงแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

คำจำกัดความ

ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	หมายถึง	แนวทาง วิธีการ กลไกหรือเครื่องมือที่เพิ่มขีดความสามารถการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งปัจจุบันและอนาคต
ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)	หมายถึง	การสร้างสภาพที่มั่นคงให้แก่มนุษย์โดยครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้านการเมือง (เช่น การปลอดจากภัยสงคราม) ด้านเศรษฐกิจ (เช่น การกินดีอยู่ดี การมีสุขอนามัย) และด้านสังคม (เช่น การมีสิทธิพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด)
แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ	หมายถึง	ความสามารถในการหาวิธีการหรือทางเลือกที่ดีที่สุดท่ามกลางสถานการณ์ที่มีอุปสรรคและความไม่แน่นอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ

การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติการหมายถึง		การนำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ไปแปลงเป็นแผนงาน/โครงการ ที่สามารถปฏิบัติให้บังเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม
การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์	หมายถึง	การดำเนินกลยุทธ์เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือแผนที่ได้กำหนดไว้ ภายใต้กระบวนการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Strategic Decision)
การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ	หมายถึง	การปรับแต่ง สร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการ การปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและระเบียบ เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จนประสบผลสำเร็จ

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกัน และแก้ไข ปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาการ ขับเคลื่อนและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ปัญหาและข้อขัดข้องในการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์ และศึกษาแนวทางในการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ โดย การศึกษา ค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีลำดับการศึกษา ดังนี้

๑. แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒
๒. แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒
๓. ทฤษฎีและแนวคิดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
๔. ทฤษฎีและแนวคิดยาเสพติดให้โทษ
๕. ทฤษฎีสาเหตุการติดยาเสพติด
๖. ทฤษฎีและแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)
๗. ทฤษฎีและแนวคิดขององค์การยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern)
๘. ทฤษฎีและแนวคิดของการบริหารจัดการแบบ ๖ M (๖ M's of Management)
๙. ทฤษฎีตัวแบบยุทธศาสตร์ของ ดร.เฮ็นรี ซี บาร์ทเลทท์ (Henry C Bartlett)
๑๐. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๑๑. กรอบแนวคิดในการวิจัย
๑๒. สรุป

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒

ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงยุติธรรม เสนอ ดังนี้

๑. เห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางดำเนินงาน เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการประสานการปฏิบัติ จัดสรร ทรัพยากร และติดตามประเมินผลของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒. ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดประจำปี ให้ สอดคล้องรองรับกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ตั้งแต่ ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ มีวัตถุประสงค์
ดังนี้

๑. เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ เป็นแผนชี้้นำในการดำเนินงานควบคุมปัญหายาเสพติดและลดระดับความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดในระยะ ๕ ปี

๒. เพื่อบูรณาการนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนแม่บทที่เกี่ยวข้องมุ่งไปสู่การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนในระยะยาว

๓. เพื่อเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร และติดตามประเมินผลสำหรับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแปลงแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์หลัก ๘ ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ผู้เสพยาเสพติด

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การมีส่วนร่วมภาคประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ เป็นแผนในการดำเนินงานควบคุมปัญหายาเสพติดและลดระดับความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติด โดยมียุทธศาสตร์หลัก ๘ ยุทธศาสตร์ ซึ่งกองทัพอากาศได้นำแผนยุทธศาสตร์นี้ ไปสู่การปฏิบัติเป็นแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ -๒๕๖๒ ประกอบด้วย ๔ กิจกรรม คือ กิจกรรมด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ กิจกรรมด้านการปราบปรามและการข่าว กิจกรรมด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมด้านการประเมินผลและบริหารจัดการ

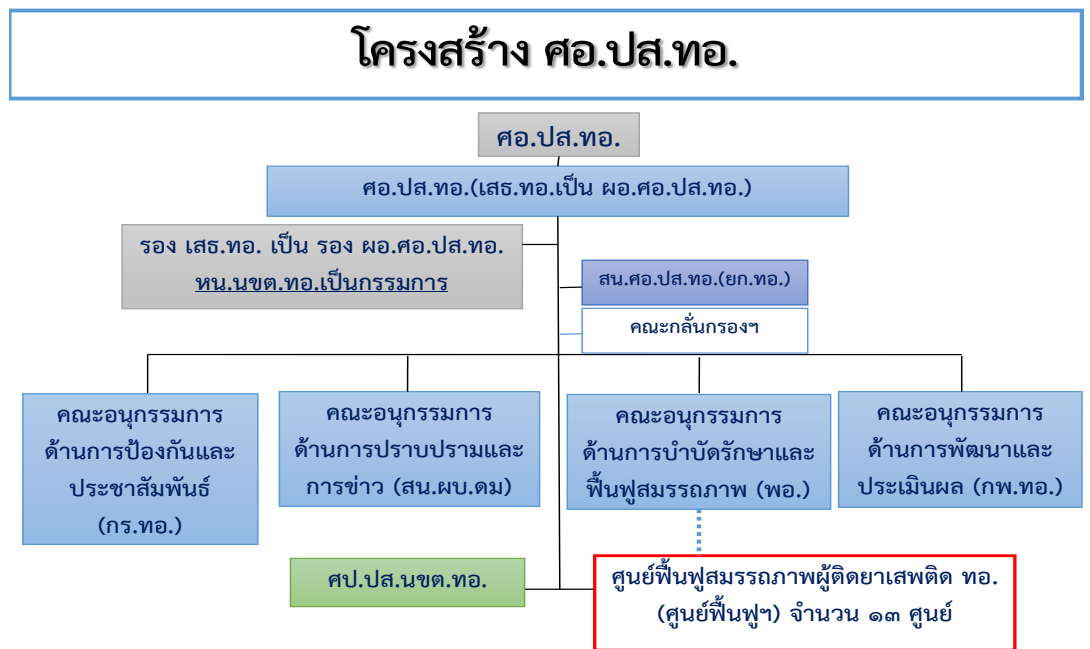
แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ

พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒

กองทัพอากาศได้นำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ของชาติที่กำหนดไว้ ไปสู่การกำหนดแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ สร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและจัดระเบียบ เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง เป็นแผนงาน/โครงการ ที่สามารถปฏิบัติให้บังเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติในยุทธศาสตร์ด้านการบริหาร มุ่งเน้น “การจัดการมีประสิทธิภาพ ได้รับการยอมรับ เกิดนวัตกรรม” มีกรอบการดำเนินงาน ดำเนินการทุกวิถีทาง

อย่างบูรณาการ เพื่อให้การจัดทำกรอบการดำเนินงาน/แผนกลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรม ของ คณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ และหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ เป็นมาตรฐาน เกิดผลเชิงคุณภาพ สอดคล้องและบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ ที่กำหนด โดยมีโครงสร้างของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ ตาม แผนภาพที่ ๑-๑

แผนภาพที่ ๒ - ๑ โครงสร้างของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ

ที่มา : คำสั่งกองทัพอากาศ (เฉพาะ) ที่ ๕๖/๕๙ ลง ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เรื่อง จัดตั้งศูนย์อำนวยการ ป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ, ๒๕๕๙.

กองทัพอากาศนำแผนยุทธศาสตร์นี้ ไปสู่การปฏิบัติเป็นแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ประกอบด้วย ๔ กิจกรรม ดังนี้

๑. กิจกรรมด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ มีเป้าหมาย มุ่งเน้นกำลังพลกองทัพอากาศ ปลอดภัยเสพติด
๒. กิจกรรมด้านการปราบปรามและการข่าว มีเป้าหมาย มุ่งเน้นพื้นที่กองทัพอากาศ ปลอดภัยเสพติด
๓. กิจกรรมด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มีเป้าหมาย มุ่งเน้น สถานพยาบาลกองทัพอากาศ ผ่านการรับรองมาตรฐาน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นจิตอาสา
๔. กิจกรรมด้านการประเมินผลและบริหารจัดการ มีเป้าหมาย มุ่งเน้น ประสิทธิภาพ ได้รับการยอมรับ และเกิดนวัตกรรม

ทฤษฎีและแนวคิดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติการ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ มีรายละเอียดที่เป็นองค์ประกอบร่วมกับแผนยุทธศาสตร์ ดังนี้

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ (๒๕๔๘, หน้า ๗๙) กล่าวว่า แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์การ (Corporate Goal) แผนยุทธศาสตร์ที่ได้นั้น จะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์การ อันเป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์การที่ได้ทำงานร่วมกัน หรือจะทำงานร่วมกัน โดยวิสัยทัศน์นี้เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์การประสงค์จะไปให้ถึง และวิสัยทัศน์นี้มีการแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรม และสามารถวัดได้ ทั้งนี้้องค์การสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการประเมินผลงานประจำปีงบประมาณ ยิ่งไปกว่านั้น้องค์การยังสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อีกด้วย

แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานภาครัฐกิจ คือ กระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ เป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม หรือประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ทั้งยังเป็นการสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน

ความสำคัญของแผนยุทธศาสตร์

๑. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยให้้องค์การสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะการกำหนดแผนยุทธศาสตร์นั้นให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก้องค์การ

๒. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยให้หน่วยงานภาครัฐตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จ และความล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ของ้องค์การ

๓. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management, NPM) ที่ให้ความสำคัญการปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐกิจทั้งระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยในประเทศไทยเรียกว่า การปฏิรูประบบราชการ อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐกิจยังต้องดำเนินงานตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งเป็นกระแสหลักในการบริหารรัฐกิจปัจจุบัน

๔. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยยกระดับระบบการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-based Budgeting)

๕. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยในการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพินิจวิเคราะห์ วางแผน และนำเสนอทางเลือกในการบริหารจัดการแบบใหม่ ๆ ที่หลุดพ้นจากกรอบพันธนาการทางความคิด อันเกี่ยวข้องกับระเบียบปฏิบัติราชการที่ล้าสมัยและไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน

๖. แผนยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย ในแง่ของการมีส่วนร่วม (Participation) และการกระจายอำนาจ (Decentralization) สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ (๒๕๔๓) “การวางแผนเชิงกลยุทธ์” (Strategic Planning) หรือ “การบริหารเชิงกลยุทธ์” (Strategic Management) หรือ “การคิดอย่างกลยุทธ์” (Strategic Thinking) แนวคิดในด้านกลยุทธ์ดังกล่าวนี้ นับวันจะมีความสำคัญมากขึ้นทุกทีโดยเฉพาะในช่วงที่ประเทศไทยกำลังอยู่ในขั้นตอนของการปรับตัวอย่างรุนแรง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ทั้งในระดับโลก ภูมิภาค และภายในประเทศ ความจริงแล้ว “การวางแผนเชิงกลยุทธ์” (Strategic Planning) เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) ทั้งนี้ เนื่องจากว่าองค์ประกอบของการบริหารเชิงยุทธศาสตร์นั้น ส่วนแรกจะเป็นเรื่องของการวางทิศทางทางการบริหารหรือทิศทางกลยุทธ์ (Strategic Direction) ซึ่งก็เป็นเรื่องของการวางแผน และอีกส่วนหนึ่งนั้นเป็นเรื่องการดำเนินกลยุทธ์เพื่อที่จะบรรลุสู่เป้าหมายหรือแผนทิศทางที่ได้กำหนดไว้แน่นอน การบริหารเชิงกลยุทธ์หมายถึง กระบวนการในการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ (Strategic Decision)

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (๒๕๔๖) กลยุทธ์ หมายถึง วิธีการหรือแผนการที่คิดขึ้นอย่างรอบคอบ มีลักษณะเป็นขั้นเป็นตอน มีความยืดหยุ่นพลิกแพลงได้ตามสถานการณ์ มุ่งหมายเพื่อเอาชนะคู่แข่งหรือเพื่อหลบหลีกปัญหาอุปสรรคต่างๆ จนสามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ กลยุทธ์มีความหมายเหมือนคำว่า “ยุทธศาสตร์” เดิมใช้ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับการรบมาจากภาษาอังกฤษว่า “Strategy” ใช้ครั้งแรกในวงการทหารและการทำสงคราม หมายถึง ศิลปะในการวางแผนยุทธศาสตร์และการบัญชาการรบเพื่อเอาชนะศัตรู มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกว่า Strategia หมายถึง การบัญชาการกองทัพ (Generalship) ด้วยจุดมุ่งหมายต้องการเอาชนะศัตรู

ในภาษาไทยอาจมีความสับสนเล็กน้อย ระหว่างคำว่า “กลยุทธ์” กับคำว่า “ยุทธศาสตร์” จึงขออธิบายในเบื้องต้นเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๕ ได้ให้ความหมายของคำว่ากลยุทธ์และยุทธศาสตร์เกี่ยวข้องกับการรบเช่นเดียวกัน อันได้แก่ยุทธศาสตร์ หมายถึง วิชาการรบที่มีความสำคัญในการรบ และกลยุทธ์ หมายถึง การรบที่มีเล่ห์เหลี่ยมวิธีการต่อสู้ที่ต้องใช้กลอุบายต่าง ๆ เรามักจะใช้คำว่า ยุทธศาสตร์ สำหรับการรบหรือการสงคราม โดยยุทธศาสตร์จะเกี่ยวข้องกับพื้นที่ทั้งหมดในการรบ ระยะเวลาการสู้รบที่ยาวนาน การเคลื่อนย้ายกำลังต่อสู้ขนาดใหญ่ และการวางแผนไว้ล่วงหน้าก่อนการรบจริง ดังนั้นถ้าหากเราพูดถึงแผนการรบ จะใช้คำว่า “แผนยุทธศาสตร์” ต่อมาการวางแผนยุทธศาสตร์ได้นำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารธุรกิจ และในภาษาไทยเรามักจะนิยมใช้คำว่า “กลยุทธ์” มากกว่า “ยุทธศาสตร์” โดยให้ความหมายว่า “วิธีพลิกแพลงโดยอาศัยความรู้ความชำนาญเพื่อให้ได้เปรียบคู่แข่ง หรือเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้” การใช้คำทั้งสองคำนี้ ในภาษาไทยอาจใช้สลับกันไปบ้าง แต่ให้เข้าใจร่วมกัน ณ ที่นี้ว่า กลยุทธ์และยุทธศาสตร์มีความหมายเหมือนกัน ความคิดเชิงกลยุทธ์ แม้ว่าความหมายเดิมของยุทธศาสตร์และกลยุทธ์จะเกี่ยวข้องกับการรบพุ่งหมายเอาชนะคู่แข่งต่อสู้ แต่ในความเป็นจริงแล้วความคิดเชิงกลยุทธ์จัดเป็นพื้นฐานความสามารถทางการคิดประการหนึ่งของมนุษย์ หมายถึง “ความสามารถในการหาวิธีการหรือทางเลือกที่ดีที่สุด ท่ามกลางสถานการณ์ที่อาจมีอุปสรรคและความไม่แน่นอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งใจไว้” ความคิดเชิงกลยุทธ์ เป็นความคิดที่เต็มไปด้วยการค้นหาวิธีการและการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อมุ่งหมายที่จะเอาชนะ เพื่อต้องการประสบความสำเร็จบางอย่าง

Kaplan และ Norton ได้เขียนหนังสือเรื่อง The Strategic-Focused Organization อันเป็นผลมาจากศึกษาวิจัยองค์กรต่าง ๆ ประมาณ ๒๗๕ แห่ง พบว่าผู้บริหารขององค์กรดังกล่าวต่างมีความเห็นตรงกันว่า การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลนั้น ต้องใช้เวลาและความสามารถมากกว่าการวางแผนยุทธศาสตร์อย่างมีคุณภาพเสียอีก และผลการศึกษาวิจัยเชิงลึกในบางองค์กร เช่น Mobil GICNA AT&T เป็นต้น พบว่าระบบการวัดผลการดำเนินงานอย่างสมดุล (Balanced Scorecard) สามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ขององค์กรได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น Kaplan และ Norton จึงได้เสนอให้ “ยุทธศาสตร์” เป็นศูนย์กลางของระบบการบริหารจัดการและกระบวนการปฏิบัติงาน รวมถึงอธิบายวิธีการหรือแนวทางพัฒนาไปสู่องค์กรที่มุ่งเน้นยุทธศาสตร์รวม ๕ ประการ ดังนี้

๑. รวมพลังเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กร
๒. นำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ไปแปลงเป็นแผนงาน/โครงการ ที่สามารถปฏิบัติให้บังเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม
๓. ปรับแต่ง สร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการการปฏิบัติงานของฝ่ายต่างๆ ในองค์กรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่วางไว้
๔. สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์กรมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการและยุทธศาสตร์ขององค์กร
๕. วางระบบและจัดระเบียบให้การปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง

จากทฤษฎีและแนวคิดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษามา สรุปได้ว่าการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงจากผู้บริหารระดับสูงขององค์กร แปลงเป็นแผนงาน/โครงการ ที่สามารถปฏิบัติให้บังเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยนำสู่การปฏิบัติ ตามแนวทาง วิธีการ กลไกหรือเครื่องมือ ที่เพิ่มขีดความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ทฤษฎีและแนวคิดยาเสพติดให้โทษ

อรรถรรณ หุ่นดี (๒๕๓๑, หน้า ๑๐๑-๑๐๕) กล่าวถึง คนติดยาเสพติดไว้ว่า ส่วนมากจะเป็นคนที่มีบุคลิกชอบเอาแต่พึ่งพิงผู้อื่นคนประเภทนี้เมื่อได้พบสิ่งใดที่ทำให้เกิดความพึงพอใจให้ตนสบายใจก็จะยึดเหนี่ยวเอาไว้เป็นที่พึ่ง โดยที่จะเอาตัวเองไปเกาะเกี่ยวกับสิ่งนั้นอย่างถาวรไม่คิดจะเปลี่ยนแปลง สาเหตุของยาเสพติดสามารถสรุปได้ ๘ ประการ คือ

๑. บุคคลนั้นมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับผู้ติดยาเสพติด สามารถหยิบยาเสพติดมาใช้ได้โดยสะดวก
๒. การอยู่ใกล้ชิดกับผู้เสพยาเสพติด
๓. การใช้อันตรายเพื่อลดปัญหา
๔. ความอยากรู้อยากเห็น

๕. การหลบหนีความจริง
๖. ความประมาทของแพทย์
๗. ผู้ป่วยใช้ยาเอง
๘. ใช้เพื่อแสดงความเป็นปรีภักษ์ต่อสังคม

อรอนงค์ หงษ์ชุมแพ (๒๕๓๘, : ๑๑-๑๒) ได้กล่าวถึง สาเหตุของการติดยาเสพติด ประกอบด้วยสาเหตุสำคัญ ๓ ประการ คือ ตัวบุคคล ตัวยา และสภาพแวดล้อม มีรายละเอียด ดังนี้

๑. สาเหตุจากตัวบุคคล ได้แก่

๑.๑ ด้านบุคลิกภาพ พวกติดยาเสพติดมักมีพื้นฐานเป็นผู้มีบุคลิกภาพผิดปกติอ่อนแอ ต้องพึ่งยาตลอดเวลา หรือมีบุคลิกภาพเบี่ยงเบนก้าวร้าว ต่อต้านสังคม

๑.๒ ด้านจิตใจ เคยเป็นโรคจิต โรคประสาทมาก่อนหรือใช้ยากล่อมประสาทเป็นประจำ

๑.๓ ด้านร่างกาย เคยเป็นโรคจิต โรคประสาทมาก่อนหรือใช้ยากล่อมประสาทเป็นประจำ

๒. สาเหตุจากตัวยา ได้แก่

๒.๑ เกิดจากฤทธิ์ของตัวยาสเสพติดซึ่งออกฤทธิ์ระงับความเจ็บปวด ขณะเดียวกันก็ทำให้จิตใจอารมณ์สดใส เคลิบเคลิ้ม หลุดจากโลกแห่งความเป็นจริงที่เป็นทุกข์ ออกไปสู่โลกแห่งความฝัน ซึ่งเป็นสุขในระหว่างการออกฤทธิ์ของยาเสพติด ผู้ที่มีความทุกข์ในใจประจำต้องการหนีจากภาวะความเป็นจริง และหาทางออกด้วยการใช้ยาเสพติดทำให้ติดยา

๒.๒ เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดเอง เมื่อใช้บ่อย ๆ จะเกิดการติดยาทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ เมื่อหยุดยาจะเกิดอาการขาดยา ทำให้ต้องใช้ยาเสพติดอีก

๓. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมและสังคม ได้แก่ อยู่ใกล้ชิดกับยาเสพติด อยู่ใกล้ชิดกับผู้ติดยาเสพติดอยู่ในสังคมที่มีการขายยาเสพติดอย่างแพร่หลาย อยู่ในแหล่งชุมชนแออัดซึ่งมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด หาซื้อง่าย ทำให้วัยรุ่นซึ่งอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็น อยากรองในสิ่งที่ตนไม่เคยผ่านมาก่อน ถูกแนะนำชักชวนให้ลองใช้ บางครั้งก็มีความเชื่อผิด ๆ ว่ายามีฤทธิ์ทำให้ขยันสามารถทำงานได้มากขึ้น และเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัว ขาดความรักความอบอุ่น ขาดการดูแลเอาใจใส่ ก็เป็นเหตุให้ติดยาเสพติดให้โทษได้เช่นกัน

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า สาเหตุหลัก ๆ ที่ทำให้คนติดยาเสพติดมี ๓ ประการ คือ ประการที่หนึ่ง สาเหตุจากตัวผู้เสพเอง ซึ่งอาจเกิดจากการที่เคยใช้ยาเพื่อรักษาโรคมามาก่อน หรืออาจเกิดจากความอยากรู้อยากลอง ประการที่สอง สาเหตุจากตัวยาสเสพติด เนื่องจากยาเสพติดมีฤทธิ์ในตัวของมันเองคือ ช่วยให้ผู้เสพลืมความเจ็บปวด ลืมความทุกข์ทรมานที่เกิดจากโรคภัยไข้เจ็บหรือสาเหตุอื่น และทำให้ผู้เสพลืมความสุข เคลิบเคลิ้ม หลุดจากโลกแห่งความเป็นจริงที่เป็นทุกข์ออกไปสู่โลกแห่งความฝัน ประการสุดท้าย สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม เช่น ผู้เสพยาอยู่ในสถานที่ที่มีการเสพ และค้ายาเสพติด ภาวะทางเศรษฐกิจบีบคั้น ซึ่งมีอิทธิพลเหนือจิตใจจึงทำให้ผู้ที่อยู่ใน สภาพแวดล้อมดังกล่าวหันมาพึ่งยาเสพติดเพราะคิดว่าจะช่วยให้หลุดพ้นจากสภาพต่างแวดล้อม ดังกล่าวได้

ทฤษฎีสาเหตุการติดยาเสพติด

ทฤษฎีสาเหตุการติดยาเสพติด มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการต่อต้านยาเสพติด เพราะสามารถใช้อธิบายเหตุผลที่บางคนรับการรักษาแล้วหายขาด ขณะที่บางคนรับการรักษาด้วยวิธีเดียวกันกลับไม่ได้ผล

ทฤษฎีสาเหตุการติดยาเสพติด มี ๔ ทฤษฎี ดังนี้

๑. ทฤษฎีที่ ๑ เชื่อกันว่าติดยาเสพติดเพราะจิต ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางพุทธศาสนา ที่กล่าวว่า “จิตเป็นนาย กายเป็นบ่าว” สำคัญที่จิต ผู้ที่ใจแข็งก็มักจะไม่ติดหรือถ้าเสพติดก็มักจะหายได้ง่าย ผู้ที่ใจไม่แข็งก็มักจะติดยาได้ง่ายเมื่อเสพติดก็จะหายยาก กล่าวคือ เป็นเรื่องของบุคลิกภาพของแต่ละคน

๒. ทฤษฎีที่ ๒ เชื่อว่าติดยาเพราะสังคมหรือสิ่งแวดล้อมเป็นเหตุ สภาพสังคมทำให้เกิดการติดยาขึ้นและทำให้หวนกลับมาใช้อีก

๓. ทฤษฎีที่ ๓ เชื่อว่าเกิดจากแต่ละบุคคลและสิ่งแวดล้อม (คือเอาทฤษฎีที่ ๑ และ ๒ มารวมกัน) เป็นทฤษฎีที่ได้รับการนำไปใช้ในสถานรักษาผู้ติดยาเสพติดที่มีชื่อหลายแห่ง เช่น ซินนาบอน เดย์ทอป บ้านออกซีดี บ้านฟินิกซ์ ชุมชนบำบัดต่างๆ เป็นต้น

๔. ทฤษฎีที่ ๔ เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับชีวเคมีในแง่ของการสันดาปถือว่าการติดยาพวกอนุพันธ์เป็นความไม่สมดุลของการสันดาปที่ยืดเยื้อ (protracted metabolic imbalance) หรือโรคจากการสันดาปของเซลล์ร่างกายส่วนประสาทเสื่อมลง เหมือนในผู้ที่ป่วยด้วยเบาหวานที่ต้องให้ยาอินซูลินตลอดไปจึงจะสามารถประกอบธุรกิจประจำวันได้ตามปกติ

อย่างไรก็ดีการติดยาเสพติดโดยเฉพาะในเยาวชนนั้น อาจเกิดจากหลายๆสาเหตุร่วมกัน จึงจำเป็นต้องทำการศึกษารักษาเสพติดในเยาวชน เพื่อศึกษาสาเหตุและผลกระทบของการติดยาเสพติด โรงเรียนวิวัฒน์พลเมือง จังหวัดตรัง เพื่อเป็นแนวทางในการสกัดกั้นปัจจัยดังกล่าวต่อไป

สาเหตุของการเสพยาเสพติด

๑. สาเหตุที่เกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ จำแนกตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท แบ่งเป็น ๔ ประเภท

๑.๑ ออยากทดลอง

เกิดจากความอยากรู้อยากเห็นซึ่งเป็นนิสัยของคนโดยทั่วไป และโดยที่ไม่คิดว่าตนจะติดสิ่งเสพติดนี้ได้ จึงไปทำการทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้น ในการทดลองใช้ครั้งแรกๆ อาจมีความรู้สึกดีหรือไม่ดีก็ตาม ถ้ายังไม่ติดสิ่งเสพติดนั้น ก็อาจประมาท ไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้นอีกจนในที่สุดก็ติดสิ่งเสพติดนั้น หรือ ถ้าไปทดลองใช้สิ่งเสพติดบางชนิด เช่น เฮโรอีน แม้จะเสพยาเพียงครั้งเดียวก็อาจทำให้ติดได้

๑.๒ ความคึกคะนอง

คนบางคนมีความคึกคะนอง ชอบพูดอวดเก่งเป็นนิสัย โดยเฉพาะวัยรุ่นมักจะมีนิสัยดังกล่าว คนพวกนี้อาจแสดงความเก่งกล้าของตน ในกลุ่มเพื่อนโดยการแสดงการใช้สิ่งเสพติดชนิดต่าง ๆ เพราะเห็นแก่ความสนุกสนาน ตื่นเต้น และให้เพื่อนฝูงยอมรับว่าตนเก่ง โดยมีได้คำนึงถึงผลเสียหาย หรืออันตรายที่จะเกิดขึ้นในภายหลัง แต่อย่างไรในที่สุดตนเองก็กลายเป็นคนติดสิ่งเสพติดนั้น

๑.๓ การชักชวนของคนอื่น

อาจเกิดจากการเชื่อตามคำชักชวนโฆษณาของผู้ขายสินค้าที่เป็นสิ่งเสพติดบางชนิด เช่น ยากระตุ้นประสาทต่างๆ ยาขยัน ยาม้า ยาบ้า เป็นต้น โดยผู้ขายโฆษณาสรรพคุณของสิ่งเสพติดนั้นว่ามีคุณภาพดีสารพัดอย่าง เช่น ทำให้มีกำลังวังชา ทำให้มีจิตใจแจ่มใส ทำให้มีสุขภาพดี ทำให้มีสติปัญญาดี สามารถรักษาโรคได้บางชนิด เป็นต้น ผู้ที่เชื่อคำชักชวนโฆษณาดังกล่าวจึงไปซื้อตามคำชักชวนของเพื่อนฝูง ซึ่งโดยมากเป็นพวกที่ติดสิ่งเสพติดนั้นอยู่แล้ว ด้วยความเกรงใจเพื่อนหรือเชื่อเพื่อน หรือต้องการแสดงว่าตัวเป็นพวกเดียวกับเพื่อนจึงใช้สิ่งเสพติดนั้น

๒. สาเหตุที่เกิดจากการถูกหลอกลวง

ปัจจุบันนี้มีผู้ขายสินค้าประเภทอาหาร ขนม หรือเครื่องดื่มบางรายใช้สิ่งเสพติดผสมลงในสินค้าที่ขาย เพื่อให้ผู้ซื้อสินค้านั้นไปรับประทานเกิดการติด อยากมาซื้อไปรับประทานอีก ซึ่งในกรณีนี้ ผู้ซื้ออาหารนั้นมารับประทาน จะไม่รู้สีกว่าตนเองเกิดการติดสิ่งเสพติดขึ้นแล้ว รู้แต่เพียงว่าอยากรับประทานอาหาร ขนม หรือเครื่องดื่มที่ซื้อจากร้านนั้น ๆ กว่าจะทราบก็ต่อเมื่อตนเองรู้สึกผิดปกติต่อความต้องการจะซื้ออาหารจากร้านนั้นมารับประทาน หรือต่อเมื่อมีอาการเสพติดรุนแรงและมีสุขภาพเสื่อมลง

๓. สาเหตุที่เกิดจากความเจ็บป่วย

๓.๑ คนที่มีอาการเจ็บป่วยทางกายเกิดขึ้นเพราะสาเหตุต่าง ๆ เช่น ได้รับบาดเจ็บรุนแรง เป็นแผลเรื้อรัง มีความเจ็บปวดอยู่เป็นประจำ เป็นโรคประจำตัวบางอย่าง เป็นต้น ทำให้ได้รับทุกข์ทรมานมาก หรือเป็นประจำ จึงพยายามแสวงหาวิธีที่จะช่วยเหลือนตนเองให้พ้นจากความทุกข์ทรมานนั้นซึ่งวิธีหนึ่งที่ทำได้ง่ายคือ การรับประทานยาที่มีฤทธิ์ระงับอาการเจ็บปวดนั้นได้ ซึ่งไม่ใช่เป็นการรักษาที่เป็นต้นเหตุของความเจ็บป่วย เพียงแต่ระงับอาการเจ็บปวดให้หมดไปหรือลดน้อยลงได้ชั่วคราว เมื่อฤทธิ์ยาหมดไปก็จะกลับเจ็บปวดใหม่ ผู้ป่วยก็จะใช้ยานั้นอีก เมื่อทำเช่นนี้ไปนานๆ เกิดอาการติดยานั้นขึ้น

๓.๒ ผู้ที่มีจิตใจไม่เป็นปกติ เช่น มีความวิตก กังวล เครียด มีความผิดหวังในชีวิต มีความเศร้าสลดเสียใจ เป็นต้น ทำให้สภาวะจิตใจไม่เป็นปกติจนเกิดการป่วยทางจิตขึ้น จึงพยายามหายาหรือสิ่งเสพติดที่มีฤทธิ์สามารถคลายความเครียดจากทางจิตได้ชั่วคราวหนึ่งมารับประทาน แต่ไม่ได้รักษาที่ต้นเหตุเมื่อยาหมดฤทธิ์ จิตใจก็จะกลับเครียดอีก และผู้ป่วยก็จะเสพสิ่งเสพติด ถ้าทำเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ก็จะทำให้ผู้นั้นติดยาเสพติดในที่สุด

๔. สาเหตุอื่นๆ

การอยู่ใกล้แหล่งขายหรือใกล้แหล่งผลิต หรือเป็นผู้ขายหรือผู้ผลิตเอง จึงทำให้มีโอกาสติดสิ่งเสพติดให้โทษนั้นมากกว่าคนทั่วไป เมื่อมีเพื่อนสนิทหรือพี่น้องที่ติดสิ่งเสพติดอยู่ ผู้นั้นย่อมได้เห็นวิธีการเสพของผู้ที่อยู่ใกล้ชิด รวมทั้งใจเห็นพฤติกรรมต่างๆ ของเขาด้วย และยังอาจได้รับคำแนะนำหรือชักชวนจากผู้เสพด้วย จึงมีโอกาสติดได้

๔.๑ คนบางคนอยู่ในสภาพที่มีปัญหา เช่น ว่างงาน ยากจน ค่าใช้จ่ายเพิ่ม โดยมีรายได้ลดลง หรือคงที่ มีหนี้สินมาก ฯลฯ เมื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้ก็หันไปใช้สิ่งเสพติด ช่วยผ่อนคลายความรู้สึก ในความทุกข์ยากต่างเหล่านี้ แม้จะรู้ว่าเป็นชั่วครู่ช่วยยามก็ตาม เช่น กลุ่มใจที่เป็นหนี้คนอื่นก็ไปกินเหล้า หรือ สูบกัญชาให้เมาเพื่อที่จะได้ลืมเรื่องหนี้สิน บางคนต้องการรายได้

เพิ่มขึ้น โดยพยายามทำงานให้หนัก และมากขึ้นทั้ง ๆ ที่ร่างกายอ่อนเพลียมากจึงรับประทานยากระตุ้นประสาทเพื่อให้สามารถทำงานต่อไปได้ เป็นต้น ถ้าทำอยู่เป็นประจำทำให้ติดสิ่งเสพติดนั้นได้

๔.๒ การเลียนแบบ การที่ไปเห็นผู้ที่ตนสนิทสนมรักใคร่หรือเพื่อน จึงเห็นว่าเป็นสิ่งน่าลอง เป็นสิ่งโก้ เป็นสิ่งแสดงความเป็นพวกเดียวกัน จึงไปทดลองใช้สิ่งเสพติดนั้นจนติด

๔.๓ คนบางคนมีความผิดหวังในชีวิตตนเอง ผิดหวังในชีวิตครอบครัว หรือผิดหวังในชีวิตสังคม เพื่อเป็นการประชดตนเองหรือคนอื่น จึงไปใช้สิ่งเสพติดจนติด ทั้งๆ ที่ทราบว่าเป็นสิ่งไม่ดีก็ตาม

ตัวกระตุ้นให้เสพยาเสพติด

ตัวกระตุ้น คือ เงื่อนไขหรือสิ่งที่ทำให้เกิดความอยากยา มีทั้งตัวกระตุ้นภายนอก และตัวกระตุ้นภายใน เช่น

๑. บุคคล ได้แก่ เพื่อนที่ร่วมเสพยาผู้ชายยาเสพติด
๒. สถานที่ ได้แก่ สถานที่เสพยา สถานที่ซื้อขายยาเสพติด ดิสโก้เธค บาร์-คลับ
๓. สิ่งของ ได้แก่ อุปกรณ์การเสพยา นิตยสารหรือภาพตัวกระตุ้นทางเพศ ดนตรีบางประเภทสื่อภาพยนตร์หรือโทรทัศน์เกี่ยวกับยาเสพติด
๔. ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงวันหยุด หลังเลิกงานวันเงินเดือนออก งานเลี้ยงฉลองต่างๆ เวลาที่เคยใช้ยาเป็นประจำ
๕. อารมณ์ ได้แก่ ความกลัวความโกรธ ความเหงา ความเบื่อหน่าย อารมณ์ซึมเศร้า
๖. สิ่งเสพติดชนิดอื่น เช่น สุรา ยาไอ ยาเลิฟ เป็นต้น

โทษและพิษภัยของสารเสพติด

เนื่องด้วยพิษภัยหรือโทษของสารเสพติดที่เกิดขึ้นแก่ผู้หลงผิดไปเสพยาเหล่านี้เข้า ซึ่งเป็นโทษที่มองไม่เห็นชัด เปรียบเสมือนเป็นฆาตกรเงียบ ที่ทำลายชีวิตบุคคลเหล่านั้นลงไปทุกวัน ก่อปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสุขภาพ ก่อความเสื่อมโทรมให้แก่สังคมและบ้านเมืองอย่างร้ายแรง เพราะสารเสพติดทุกประเภทที่มีฤทธิ์เป็นอันตรายต่อร่างกายในระบบประสาท สมอง ซึ่งเปรียบเสมือนศูนย์บัญชาการของร่างกายและชีวิตมนุษย์ การติดสารเสพติดเหล่านั้นจึงไม่มีประโยชน์อะไรเกิดขึ้นแก่ร่างกายเลย แต่กลับจะเกิดโรคและพิษร้ายต่างๆ จนอาจทำให้เสียชีวิต หรือ เกิดโทษและอันตรายต่อครอบครัว เพื่อนบ้าน สังคม และชุมชนต่างๆ ต่อไปได้อีกมาก

โทษทางร่างกาย และจิตใจ

๑. สารเสพติดจะให้โทษโดยทำให้การปฏิบัติหน้าที่ ของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกายเสื่อมโทรม พิษภัยของสารเสพติดจะทำลายประสาท สมอง ทำให้สมรรถภาพเสื่อมลง มีอารมณ์จิตใจไม่ปกติ เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เช่น วิตกกังวล เลื่อนลอยหรือฟุ้งซ่าน ทำงานไม่ได้ อยู่ในภาวะมึนเมาตลอดเวลา อาจเป็นโรคจิตได้ง่าย

๒. ด้านบุคลิกภาพจะเสียหาย ขาดความสนใจในตนเองทั้งความประพฤติความสะอาด และสติสัมปชัญญะ มีอาการปฏิกิริยาแปลกๆ เปลี่ยนไปจากเดิม

๓. สภาพร่างกายของผู้เสพยาจะอ่อนเพลีย ชูบชืด หมดเรี่ยวแรง ขาดความกระปรี้กระเปร่า และเกียจคร้าน เฉื่อยชา เพราะกินไม่ได้ นอนไม่หลับ ปล่อยเนื้อ ปล่อยตัวสกปรก ความเคลื่อนไหวของร่างกายและกล้ามเนื้อต่างๆ ผิดปกติ

๔. ทำลายสุขภาพของผู้ติดสารเสพติดให้ทรุดโทรมทุกขณะ เพราะระบบอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกายถูกพิษยาทำให้เสื่อมลง น้ำหนักตัวลด ผิวคล้ำซีด เลือดจางผอมลงทุกวัน

๕. เกิดโรคภัยไข้เจ็บได้ง่าย เพราะความต้านทานโรคน้อยกว่าปกติ ทำให้เกิดโรคหรือเจ็บไข้ได้ง่าย และเมื่อเกิดแล้วจะมีความรุนแรงมาก รักษาหายได้ยาก

๖. อาจประสบอุบัติเหตุได้ง่าย สาเหตุเพราะระบบการควบคุมกล้ามเนื้อและประสาทบกพร่อง ใจลอย ทำงานด้วยความประมาท และเสี่ยงต่ออุบัติเหตุตลอดเวลา

๗. เกิดโทษที่รุนแรงมาก คือ จะเกิดอาการคลุ้มคลั่ง ถึงขั้นอาละวาด เมื่อหิวยาเสพติด และหายาไม่ทัน เริ่มด้วยอาการนอนไม่หลับ น้ำตาไหล เหงื่อออก ท้องเดิน อาเจียน กล้ามเนื้อกระตุก กระวนกระวาย และในที่สุดจะมีอาการเหมือนคนบ้า เป็นบ่อเกิดแห่งอาชญากรรม

โทษพิษภัยต่อครอบครัว

๑. ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และญาติพี่น้องจะหมดสิ้นไป ไม่สนใจที่จะดูแลครอบครัว

๒. ทำให้สูญเสียทรัพย์สินเงินทองที่จะต้องหามาซื้อสารเสพติดจนจะไม่มีใช้จ่ายอย่างอื่น และต้องเสียเงินรักษาตัวเอง

๓. ทำงานไม่ได้ขาดหลักประกันของครอบครัว และนายจ้างหมดความไว้วางใจ

๔. สูญเสียสมรรถภาพในการหาเลี้ยงครอบครัว นำความหายนะมาสู่ครอบครัวและญาติพี่น้อง

ผลกระทบของสารเสพติด

๑. ด้านสุขภาพอนามัย ผู้ตกเป็นทาสสารเสพติดเกือบทุกประเภทร่างกายจะซูบซีด ผอมเหลือง เหลือแต่หนังหุ้มกระดูก ความคิดอ่านช้า ความจำเสื่อม ขาดสติ อาเจียน นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร และจะเสียชีวิตในที่สุด

๒. ด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากสารเสพติดทุกประเภทผู้เสพจะต้องเพิ่มยาให้มากขึ้นตลอดเวลาและหยุด เสพไม่ได้ ดังนั้นจึงต้องสูญเสียเงินทองสำหรับซื้อยามาเสพไม่มีที่สิ้นสุด ร่างกายไม่แข็งแรง ไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตั้งเช่นคนปกติทั่วไป ครอบครัวและรัฐต้องสูญเสียแรงงานไป ดังนั้น จึงส่งผงเสียหายต่อเศรษฐกิจ ทั้งของตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติโดยรวม

๓. ด้านสังคม สารเสพติดยังเป็นตัวก่อให้เกิดปัญหาสังคมอย่างมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาอาชญากรรม เพราะผู้ติดยาจำเป็นต้องใช้เข็มสำหรับฉีดยาเสพติดเป็นประจำทุกวัน และจำเป็นต้องเพิ่มปริมาณขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การประกอบอาชีพสุจริตต่างๆ ไปนั้นย่อมเป็นการยากที่จะหาเงินมาซื้อสารเสพติดได้อย่างพอเพียง และในสภาพความเป็นจริงผู้ติดยาจะไม่มีใครคบค้าหรือร่วมสมาคมด้วยเหตุนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการประกอบอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สิน นอกจากนี้ยังเป็นสาเหตุของปัญหาสังคมอื่นๆ อีกมากมาย เช่น ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาการพนัน ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ เป็นต้น

๔. ด้านความมั่นคงของชาติ ความร้ายแรงของสารเสพติดมีผลโดยตรงต่อความมั่นคงของประเทศชาติเป็นอย่างมาก เพราะถ้าประเทศใดมีประชากรติดสารเสพติดจำนวนมาก ประเทศนั้นก็จะมีอันเป็นไป เศรษฐกิจเสียหาย มีปัญหาสังคมต่างๆ เหล่านี้ย่อมไม่เป็นผลดีต่อความมั่นคงของประเทศ

ผลกระทบของปัญหายาเสพติด

ยาเสพติดเป็นปัญหาที่ “เป็นภัยคุกคาม กัดกร่อน บ่อนทำลาย” ประเทศไทยส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งต่อปัจเจกบุคคล และสังคมส่วนรวมในมิติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง (แผนแม่บทเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๙. ๒๕๔๕ : ๑๒ – ๑๔)

๑. ผลกระทบต่อตัวบุคคล

๑.๑ ยาเสพติดทุกชนิด จะมีผลกระทบโดยตรงต่อร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะด้านบุคลิกภาพและสุขภาพอนามัย กรณีผู้ใช้ยาเสพติดชนิดฉีดจะมีโอกาสติดและแพร่เชื้อเอชไอวีร้อยละ ๕๐ นอกจากนี้ตัวยาบางตัว เช่น แอมเฟตามีน หากมีการใช้อย่างต่อเนื่องในระยะยาวจะส่งผลกระทบต่อระบบจิตและประสาทส่วนกลาง และทำลายสมองโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชน ทำให้ผู้เสพมีความสับสน กังวลใจและนอนไม่หลับ รวมถึงพฤติกรรมความรุนแรงต่างๆ

๑.๒ ผู้ติดยาจะไม่ได้รับการยอมรับ และถูกจำกัดสิทธิทางกฎหมายในการสมัครเป็นผู้แทนหรือสมาชิกทางการเมือง รวมทั้งการเข้ารับราชการ

๑.๓ ผู้ใช้สารเสพติดที่เป็นผู้ใช้แรงงาน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ขับขีรถบรรทุกมักปฏิบัติงานด้วยความประมาทก่อให้เกิด อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุที่นำไปสู่ความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

๒. ผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม

๒.๑ ครอบครัวที่มีผู้ติดยา มักได้รับความเดือดร้อนจากผู้ติดยาในทุกด้าน นำไปสู่ความยุ่งยาก ขัดแย้ง แตกแยก และสิ้นเปลืองในการแก้ปัญหา

๒.๒ ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดความหวาดระแวงจากประชาชนและสังคมในวงกว้างเนื่องจากเกรงว่าบุตรหลานจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือถูกประทุษร้ายจากผู้เสพยาที่มีอาการผิดปกติ

๒.๓ ผู้ติดยา มักก่อให้เกิดอาชญากรรมต่อเนื่อง ตั้งแต่การเข้าไปเกี่ยวข้องกับแหล่งอบายมุข การลักเล็กขโมยน้อย การประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สิน การพนันและอาชญากรรมต่าง ๆ

๒.๔ สำหรับผู้ค้าหรือผู้เสพซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อถูกจับกุมและดำเนินการทางกฎหมาย จะส่งผลกระทบต่อสมาชิกภายในครอบครัว ได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีวิตทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนที่อยู่ภายใต้การปกครองจะต้องออกจาก โรงเรียน ซึ่งเป็นการทำลายอนาคตของประเทศชาติ

๓. ผลกระทบต่อการบริหารจัดการภาครัฐ

๓.๑ คติยาเสพติดที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นภาระต่องานด้านกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบตั้งแต่ในระดับตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ และการคุมประพฤติ นำไปสู่การปรับปรุงกฎหมาย การขยายงาน ขยายอัตรากำลัง การขอผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น และการก่อสร้างสถานที่รองรับผู้ติดยาเสพติด ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระค่าใช้จ่ายของรัฐบาลที่เพิ่มสูง และทำให้การดำเนินคดีด้านอื่นๆ เกิดความล่าช้า

๓.๒ นอกจากนี้ปัญหายาเสพติดได้ก่อให้เกิดการทุจริต คอร์รัปชัน โดยเฉพาะการทุจริตต่อหน้าที่ การรับสินบน การกลั่นแกล้งรีดไถ แสวงหาผลประโยชน์จากผู้กระทำความผิด ซึ่งทำให้ประชาชนและสังคมเกิดความไม่ศรัทธาและเชื่อมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ทฤษฎีและแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security)

ประเทศไทยตั้งแต่โบราณมาจนถึงปัจจุบันมีรูปแบบการปกครองที่สร้างขึ้นมาจากและประยุกต์เพิ่มเติมจากอิทธิพลของ ขอม อินเดียชาติใกล้เคียงและชาติตะวันตกที่เจริญแล้วในยุคนั้นๆ มาตามลำดับ ขณะที่เสริมสร้างการปกครองก็มีการรักษาความมั่นคงของประเทศควบคู่กันไป ก่อนปี ค.ศ.๑๙๕๔ การรักษาความมั่นคงของประเทศจะกล่าวถึงความมั่นคงแห่งชาติเป็นหลักนับตั้งแต่ ค.ศ. ๑๙๕๔ ได้เกิดแนวความคิดใหม่ เกี่ยวกับความมั่นคงเพิ่มเติมขึ้นมา มีเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) เกิดขึ้น โดยเสนอเป็นระเบียบวาระโลก ในรายงานการพัฒนามนุษย์ ๑๙๙๔ ของ แผนงานพัฒนาองค์การสหประชาชาติ (United Nations Development Program-UNDP) ซึ่ง รายงานนี้เป็นความพยายามครั้งใหญ่ที่จะให้คำจำกัดความของความมั่นคงแบบดั้งเดิมที่มักหมายถึง ความมั่นคงของชาติไปสู่ความมั่นคงทางการพัฒนาที่ถือประชาชนเป็นศูนย์กลาง (People Centered) เพื่อให้เห็นภาพสถานการณ์ทั่วไปความมั่นคงของมนุษย์ทางเศรษฐกิจและด้านอื่นๆ ของไทย เห็นควรสรุปภาพดังกล่าวไว้เป็นเบื้องต้นก่อน ดังนี้

1. สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ในด้านต่างๆ ของประเทศดีขึ้น โดยองค์รวมสามารถปฏิบัติตามโครงการสหัสวรรษขององค์การสหประชาชาติในการแก้ปัญหาความยากจนเป็นต้น โดยได้บรรลุตามแผนที่วางไว้ในทางเศรษฐกิจ-สังคม เศรษฐกิจมีความเข้มแข็งขึ้น ผู้คนมีรายได้เพิ่มขึ้น และมีการเคลื่อนที่ทางสังคมอย่างเห็นได้ชัด จำนวนคนยากจนลดลง เช่นเดียวกับช่องว่างทางรายได้ แต่ก็ยังปรากฏความไม่เป็นธรรมและต้องลดช่องว่างมากกว่านี้ การพัฒนาอย่างยั่งยืนมีแนวโน้มดีขึ้น ในทางสังคม-การเมือง ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น มีการส่งเสริมการเพิ่มรายได้และวิสาหกิจชุมชนขึ้น แต่การก่อการร้ายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ก่อผลต่อชีวิตความเป็นอยู่และเศรษฐกิจในบริเวณนั้น อย่างสูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั่วประเทศ ในด้านอาหารและสาธารณสุข ประชาชนสามารถเข้าถึง บริการสาธารณสุขได้ทั่วถึงกว่าเดิม ความปลอดภัยทางอาหารดีขึ้น ในด้านการศึกษา มีโอกาสทางการศึกษาสูงขึ้น แต่งานวิจัยและพัฒนาต้องใช้ความพยายามอีกมาก ส่วนในด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในลักษณะทรงกับทชุด

รายงานการพัฒนามนุษย์ 2005 ของยูเอ็นดีพี เลื่อนลำดับการพัฒนามนุษย์ของไทย จากลำดับที่ 76 ในปีที่ผ่านมาเป็นลำดับที่ 73 จาก 177 ประเทศ เนื่องจากประสบความสำเร็จในการทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น โดยมีรายได้เพิ่มขึ้น และอายุขัยเฉลี่ยก็เพิ่มขึ้นด้วย จาก 69 ปี เป็น 70 ปี (บางกอกโพสต์ 080905)

2. ความพยายามของรัฐบาลในการแก้ปัญหาความยากจน ตลอดจนปัญหาทางสังคมอื่นๆ เป็นเหตุปัจจัยสำคัญของความมั่นคงมนุษย์ที่ดีขึ้น

3. บทบาทของเอ็นจีโอ ปัญญาชน และความตื่นตัวขององค์กรประชาชน ตลอดจนสื่อมวลชน ก็มีความสำคัญมากเช่นกัน ที่น่าจับตา ได้แก่ การเคลื่อนไหวในกลุ่มสาธารณสุข ที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ในด้านอื่น

4. พบว่าประเทศต่างๆ ก็พยายามพัฒนามนุษย์และความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้เป็นพลังในการพัฒนาและการแข่งขัน ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องเผชิญกับการแข่งขันในด้านนี้ด้วย ภูมิภาคที่ขึ้นมาแข่งขันที่สำคัญ ได้แก่ บริเวณตะวันออกกลางที่มั่งคั่งจากน้ำมันราคาแพง ยุโรปตะวันออก และ

รัฐที่เคยอยู่ในสหภาพโซเวียตที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีพื้นฐานที่ประชากรได้รับการศึกษาสูงและมีอุตสาหกรรมของตนเองในระดับหนึ่ง ประเทศเพื่อนบ้านที่ผ่านการปฏิวัติสังคมนิยมอย่างเช่นจีนและเวียดนาม ก็มีการก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ หลายประเทศในลาตินอเมริกา ก็ได้เร่งพัฒนาตัวเองอย่างเป็นอิสระจากสหรัฐอเมริกา

5. ความพยายามของประเทศกำลังพัฒนาที่จะเร่งสร้างความอยู่ดีกินดีให้แก่ประชาชน ของตนเอง เป็นเรื่องที่น่าสนใจ และคาดหมายว่าความพยายามดังกล่าวน่าจะสร้างองค์ความรู้การปฏิบัติที่หลากหลายและเป็นบทเรียนแก่กันได้ และหนทางการสร้างความอยู่ดีกินดีแก่ประชาชนน่าจะมีความซับซ้อนกว่าเวียน เช่น ในประเทศไทย หนทางสร้างความ “อยู่ดีกินดี” และ “อยู่เย็นเป็นสุข” น่าจะมีทั้งความละม้ายและความแตกต่าง ดังนั้น จะเดินทางใดกันแน่จึงเหมาะสม หรือจะผสมผสานกันอย่างไร

6. ความพยายามในการสร้างความมั่นคงมนุษย์ในประเทศไทย เกิดขึ้นในบริบทของความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจ-การเมืองทั้งในระดับโลกและในระดับประเทศ สะท้อนออกที่การไหลตัวไม่แน่นอนทางการเศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งเรื่องการค้าการร้าย ทั้งยังมีปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมอันหนักหน่วง รวมทั้งราคาน้ำมันแพง เหล่านี้ทำให้สถานการณ์ความมั่นคงของมนุษย์ แม้ว่าจะดีขึ้นในหลายด้าน แต่ก็เผชิญกับความไม่ยั่งยืนที่แก้ไขไม่ใช่ง่าย

7. จากเอกสาร “รายงานการพัฒนาคนุษย์ในประเทศไทย 2546” (Thailand Human Development Report 2003) ของแผนงานการพัฒนามนุษย์ประเทศไทย (UNDP) มีข้อค้นพบที่สำคัญคือ ชีวิตครัวเรือนและชุมชนในประเทศไทยอ่อนแอที่สุดในบริเวณที่มีการพัฒนาสูง ได้แก่ กรุงเทพฯและปริมณฑล และแข็งแรงที่สุดในบริเวณชายขอบที่ยากจนกว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนก็มีลักษณะคล้ายกันแต่มีความแตกต่างกันตามภูมิภาค เหล่านี้แสดงว่าการสร้างและรักษาชุมชนเข้มแข็งเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่ประชาชนใช้เพื่อต่อสู้กับการรวมศูนย์

บริเวณที่มีการพัฒนาสูงกว่ามักมีอัตราการจ้างงาน รายได้ ที่อยู่อาศัย การศึกษา การแพทย์และอื่นๆ สูงกว่า นอกจากกรุงเทพฯและปริมณฑลแล้ว ยังรวมทั้งเขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลชลบุรี-ระยอง บริเวณเหนือกรุงเทพฯโดยเฉพาะพระนครศรีอยุธยา ทางภาคใต้ได้แก่ภูเก็ต ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญเกือบทั้งหมดนับอยู่ในพื้นที่เมือง

มีข้อสังเกตเพิ่มเติม จังหวัดชายแดนโดยทั่วไปมักมีปัญหาการพัฒนา เกิดผลกระทบของสงครามเย็น ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือและด้านตะวันออก เพิ่งสงบลงไปไม่นาน ยังต้องสร้างความเข้าใจระหว่างกัน ส่วนชายแดนด้านตะวันตกและด้านเหนือ มีปัญหาการเมืองภายในพม่าและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การรบกวนที่ชายแดนและความไม่สงบเป็นระยะ ทางภาคใต้เกิดการก่อการร้ายในสามจังหวัด

มีเหตุการณ์หรือสภาพการณ์ที่ก่อผลกระทบด้านลบในหลายระดับต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจของไทย ได้แก่

1. ความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจและการเงินโลก รวมทั้งการชะลอตัวกระทันหันเกิดวิกฤติในบางจุด แล้วส่งผลกระทบไปทั่ว
2. การแข่งขันที่สูงขึ้นทั้งภายในและระหว่างประเทศ
3. ระบบตลาดที่มีด้านผูกขาดและไม่เป็นธรรม

4. ความไม่สมดุลทางเศรษฐกิจและการเงินของประเทศ
5. ปัญหาความโปร่งใสและตรวจสอบได้ของการบริหารจัดการ
6. พิบัติภัยทางธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ฝนแล้ง แผ่นดินไหว ความวิปริตทางลมฟ้าอากาศ
7. ภัยจากความรุนแรงและการก่อการร้าย
8. น้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งสินค้าโภคภัณฑ์ราคาแพง ซึ่งจะทำให้กำลังซื้อลดลง และอัตราเงินเพื่อเพิ่มสูงขึ้น

9. อัตราหนี้สินและการออมในครัวเรือนลดลง กำลังซื้อกำลังเหือดหาย เหล่านี้เป็นปัญหาว่าจะสร้างความมั่นคงของมนุษย์ทางเศรษฐกิจให้ยั่งยืนได้อย่างไร คำตอบกว้างๆ คงเป็นว่า การจะสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจย่อมต้องการการปฏิบัติทุกภาคส่วนอย่างแข็งขันและยาวนาน

จำแนกความมั่นคงมนุษย์ทางด้านเศรษฐกิจ

ความมั่นคงมนุษย์ด้านเศรษฐกิจของไทย อาจจำแนกเป็น 4 หัวข้อ ดังนี้

1. ความยากจนและการกระจายรายได้

จำนวนคนยากจนของประเทศมีแนวโน้มลดลง ในปี 2547 เหลือ 6 ล้านคน รัฐบาลได้ตั้งศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน จากการสำรวจผู้ประสบปัญหาสังคมและความยากจน มีผู้จดทะเบียนทั้งสิ้น 8.13 ล้านคน จำนวนปัญหาทั้งสิ้น 11.99 ล้านปัญหา ปัญหามากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ปัญหาหนี้สินภาคประชาชน 4.51 ล้านปัญหา ปัญหาที่ทำกิน 3.88 ล้านปัญหา ปัญหาที่อยู่อาศัย 1.91 ล้านปัญหา (ข่าวสด 110548) หนี้ภาคประชาชนรวมทั้งสิ้น 4.5 ล้านปัญหา รวมมูลค่า 643,238 ล้านบาท แยกเป็นหนี้ในระบบ 510,730 ล้านบาท จาก 2.6 ล้านปัญหา หนี้นอกระบบ 132,508 ล้านบาท จาก 1.9 ล้านปัญหา (กรุงเทพฯธุรกิจ 100447) ข่าวจากกระทรวงพัฒนาสังคมฯว่า ประชาชนที่ขึ้นทะเบียนคนจนมีความต้องการที่อยู่อาศัยถึง 1.2 ล้านหน่วย ควรสร้างให้ในโครงการบ้านเอื้ออาทรต่อไป (กรุงเทพฯธุรกิจ 090547)

ตามการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี 2547 ครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 14,617 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 6.4 เทียบกับ 13,736 บาทต่อเดือนในปี 2545 ส่วนค่าใช้จ่ายของครัวเรือนปี 2547 อยู่ที่ 12,115 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 11.3 เทียบกับ 10,889 บาทต่อเดือนในปี 2545 เห็นได้ว่าในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา ค่าใช้จ่ายครัวเรือนเพิ่มเร็วกว่ารายได้เกือบเท่าตัว ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นนี้ทำให้อัตราการออมลดลง โดยสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้ในปี 2547 เท่ากับร้อยละ 82.9 ส่วนต่างของรายได้และค่าใช้จ่าย (ซึ่งถือได้ว่าเป็นการออม) ตกร้อยละ 17.1 อนึ่ง ค่าใช้จ่าย 3 รายการที่สำคัญ ได้แก่ อาหารและเครื่องดื่ม ในปี 2547 ตกร้อยละ 30.5 ลดจากปี 2545 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน ตกร้อยละ 20.7 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ ตกร้อยละ 17.1 เพิ่มขึ้นจากปี 2545 อย่างเห็นได้ชัด ส่วนหนึ่งเกิดจากภาวะน้ำมันราคาแพง ส่วนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสื่อสารซึ่งมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์กันมากนั้น ตกเพียงร้อยละ 3.9 เพิ่มจากปี 2545 เพียงร้อยละ 0.1 สำหรับในกรุงเทพฯและปริมณฑล ตกร้อยละ 4.7 ลดลงจากปี 2545 ร้อยละ 0.2 คาดแนวโน้มสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้จะสูงขึ้นอีกเป็นร้อยละ 87 แต่ยังไม่ต่ำกว่าจุดสูงสุดในปี 2537 ก่อนเกิดวิกฤติที่สูงถึงร้อยละ 91.6 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย โปสต์ ทูเดย์ 27052548) การมีรายได้และจับจ่าย

มากขึ้นสะท้อนจิตใจที่เชื่อมั่นในอนาคต และมีความสุขจากการได้จับจ่ายใช้สอย ประเด็นอยู่ที่ว่ามันควรจะอยู่ที่ระดับใดจึงเหมาะสม

ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ เปิดเผยแผนปฏิบัติราชการในระยะ 4 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2548-2551) วงเงินราว 2.15 แสนล้านบาท เกือบทั้งหมดเป็นการแก้ปัญหาในระดับชุมชน (1.05 แสนล้านบาท) และระดับบุคคล (6.80 หมื่นล้านบาท) ที่เหลือเป็นการขจัดความยากจนระดับประเทศ (4.22 หมื่นล้านบาท) ในปีงบประมาณ 2549 จะใช้เงิน 6.84 หมื่นล้านบาท ในระยะ 4 ปีนี้ มีเป้าหมายระดับชาติ ทำให้ประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำสุดของประเทศ มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี และระดับชุมชนทำให้หมู่บ้านยากจน 16,735 หมู่บ้าน มีกระบวนการแก้ไขปัญหาของตนเอง มีโครงสร้างพื้นฐานและเงินทุน ในระดับบุคคลทำให้คนจน 7.5 ล้านคน มีอาชีพและมีรายได้สูงกว่า 1,203 บาทต่อคนต่อเดือน โครงการและกิจกรรมมีทั้งสิ้น 181 โครงการ แบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ ได้แก่

(1) กลุ่มโครงการบริหารจัดการข้อมูลงบประมาณและการปฏิบัติการแก้ไขความยากจนทั้งระบบ 8 โครงการ วงเงิน 5.73 พันล้านบาท

(2) กลุ่มโครงการเร่งรัดการกระจายสิทธิที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยพร้อมสาธารณูปโภค ปรับปรุงคุณภาพดินให้ทั่วถึงและพอเพียง 13 โครงการ วงเงิน 7.50 พันล้านบาท

(3) กลุ่มโครงการพัฒนาระบบบริหารลุ่มน้ำและระบบชลประทาน ตลอดจนบ่อน้ำในไร่นาให้แก่เกษตรกร 5 โครงการ วงเงิน 2.78 หมื่นล้านบาท

(4) กลุ่มโครงการสำหรับสร้างกลไกการบริหารจัดการด้านการผลิต การแปรรูปและการตลาด 4 โครงการ วงเงิน 522 ล้านบาท

(5) กลุ่มโครงการเพื่อสร้างระบบคุ้มครองทางสังคม ให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบและแรงงานเกษตร วงเงิน 659 ล้านบาท

(6) กลุ่มโครงการยกระดับกองทุนหมู่บ้านให้เป็นธนาคารหมู่บ้าน 3 โครงการ วงเงิน 1.32 หมื่นล้านบาท

(7) กลุ่มโครงการเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 21 โครงการ วงเงิน 2.02 หมื่นล้านบาท

(8) กลุ่มโครงการเอสเอ็มแอล 4 โครงการ วงเงิน 5.90 หมื่นล้านบาท

(9) กลุ่มโครงการเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน 24 โครงการ วงเงิน 5.65 พันล้านบาท

(10) กลุ่มโครงการเพื่อพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานทางการเกษตร เช่น โรงสีชุมชน โรงงานปุ๋ยอินทรีย์ชุมชน 12 โครงการ 3.48 พันล้านบาท

(11) กลุ่มโครงการแก้จนในระดับบุคคลมี คาราวานแก้จน ให้บริการคำแนะนำ การเสริมสร้างทักษะ รวมถึงการศึกษาและสาธารณสุข 21 โครงการ วงเงิน 2.03 หมื่นล้านบาท

(12) กลุ่มโครงการขยายโอกาสเข้าสู่ทุน ผ่านระบบแปลงสินทรัพย์เป็นทุน พร้อมกับการสร้างกลไกให้มีความมั่นคงทางอาชีพ 23 โครงการ วงเงิน 1.02 หมื่นล้านบาท (กรุงเทพธุรกิจ 180648)

นับแต่ช่วงการพัฒนาราว 30 ปีมานี้ พบว่าสังคมไทยมีการขยับเคลื่อน (Mobility) ค่อนข้างสูง เกิดเศรษฐกิจใหม่ ที่สำคัญคือจำนวนชนชั้นกลางเพิ่มขึ้น และจำนวนคนยากจนอย่างสัมบูรณ์ลดลง ขณะที่รัฐบาลปัจจุบันมีนโยบายและมาตรการหลายอย่างเพื่อแก้ไขความยากจน ด้วยความพยายาม หากมีสถานการณ์เอื้ออำนวย นั่นคือ อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับดีพอสมควรอย่างต่อเนื่อง อัตราการจ้างงานสูง และปฏิบัตินโยบายแก้ไขความยากจนอย่างแข็งขัน ก็น่าจะสามารถลดอัตราคนยากจนลงได้อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งย่อมจะส่งผลกระทบต่อวิถีดำเนินชีวิตทั่วทั้งสังคม

2. การทำงานและความมั่นคงทางรายได้

สถานการณ์ทั่วไป จำนวนแรงงานและการประกอบอาชีพ ปี 2547 มีแรงงาน 35.31 ล้านคน มีงานทำ 34.67 ล้านคน ยังว่างงาน 0.92 ล้านคน แต่ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมาประชาชนมีงานทำเพิ่มขึ้น 3.6 ล้านคน ผู้ที่ได้รับการคุ้มครองจากหลักประกันทางสังคมประมาณร้อยละ 30 หรือประมาณ 10 ล้านคน แต่ยังมีผู้ขาดหลักประกันในการดำรงชีวิตอีก 22-23 ล้านคน (ข่าวสด 11052548) บทความว่าด้วย สถานการณ์ลูกจ้างปี 2547 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ระบุว่าในปี 2547 ผู้มีงานทำมีประมาณ 34.9 ล้านคน เพิ่มจากปี 2546 1.1 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.2 โดยเพิ่มขึ้นจากนอกภาคเกษตรกรรมประมาณ 7.4 แสนคน เพิ่มขึ้นจากในภาคเกษตรกรรมประมาณ 7.4 แสนคน อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ 2.1 สูงกว่าปี 2546 เล็กน้อย (ประมาณร้อยละ 2.0) เนื่องจากผลกระทบจากราคาน้ำมัน การระบาดของโรคไข้หวัดนก รายได้ภาคเกษตร มีสัดส่วนในจีดีพีน้อย ขึ้นอยู่กับการแปรปรวนของลมฟ้าอากาศ มีปัญหาที่ดินทำกิน มีความไม่มั่นคงสูง ราคาผลผลิตไม่แน่นอน แต่การเข้าถึงแหล่งทุนดีขึ้น พบแรงงานออกจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีการขยายตัวสูง และมีสัดส่วนในจีดีพีมาก คาดหมายกันว่าภาคบริการที่มีสัดส่วนในจีดีพีสูงมากอยู่แล้วจะมีแรงงานในภาคนี้มากเป็นอันดับหนึ่ง แต่แรงงานในภาคบริการนี้ก็มีความเสี่ยงและอ่อนไหวต่อสถานการณ์สูง เช่นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และมักได้รับค่าแรงน้อย ในด้านระดับการศึกษาของแรงงานนั้น รายงานจากสภาพัฒน์ฯ แจ้งว่ากำลังแรงงานมีการศึกษาสูงขึ้น โดยแรงงานที่มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 38.2 ในไตรมาสเดียวกันปี 2547 เป็นร้อยละ 40 (มติชน 280648)

แรงงานชนบทผูกพันกับตลาดมากขึ้น ในระยะสี่ห้าปีมานี้เนื่องจากนโยบายหลายอย่างของรัฐบาล พบว่ากิจกรรมภาคเกษตรผูกพันกับระบบตลาดมากขึ้น ที่เด่น ได้แก่

1. โครงการ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการต่อยอดการส่งเสริมหัตถกรรมพื้นบ้านที่กระทำมาหลายรัฐบาลในอดีต โดยจัดทำให้ครบวงจร ตั้งแต่การหาทุน เทคโนโลยี การจัดการ ไปจนถึงการตลาด ซึ่งมีส่วนสำคัญที่ทำให้หัตถกรรมพื้นบ้านมีความเข้มแข็งขึ้น แต่ก็มีอันตรายจากการลงทุนมากไปในบางสาขา เช่น กรณีสุราพื้นบ้าน และความผันผวนจากตลาด ที่ชุมชนไม่อาจจะควบคุมได้

2. โครงการยกระดับกองทุนหมู่บ้านขึ้นเป็นธนาคารชุมชน ซึ่งจะทำให้ชุมชนบริหารแหล่งทุนของตนเอง เป็นเงื่อนไขหนึ่งในการยื่นได้ในตลาด

3. โครงการจัดตั้งบริษัทจำกัดหรือนิติบุคคลเฉพาะกิจ (เอสพีวี) เช่น โค ยางพารา เพื่อบริหารความเสี่ยงของเกษตรกร การจัดหาทุนและตลาด กระทรวงการคลังเป็นผู้จัดตั้ง กระทรวงเกษตรเป็นผู้กำกับดูแล (มติชน 121147)

รายงานเพิ่มเติมการจัดตั้งบริษัทส่งเสริมธุรกิจเกษตรกรไทย พุนจตทะเลเบียน 1 พันล้านบาท ชำระจริง 250 ล้านบาทจากกระทรวงการคลัง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) เป็นผู้บริหาร คณะกรรมการมาจากหลายกระทรวง เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตร กระทรวงอุตสาหกรรม และองค์กรเอกชน เช่น ตัวแทนหอการค้าไทย จะเข้ามาบริหารโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อล้านครอบครัวเป็นโครงการแรก โดยแบ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่เลี้ยงโคเนื้อเพื่อผลิตลูกโคเนื้อ หรือกลุ่มแม่พันธุ์ กลุ่มเกษตรกรที่ทำการผสมเทียม 2 หมื่นครอบครัว และกลุ่มที่เลี้ยงโคเนื้อหลังหย่านม หรือกลุ่มโคขุน (ประชาชาติธุรกิจ 20-220648)

ในอีกด้านหนึ่งรัฐบาลได้สนับสนุนวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีปรัชญาที่จะใช้องค์ความรู้พื้นบ้านผสมกับระดับสากล การใช้ทรัพยากรบุคคลและธรรมชาติจากในท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง วิสาหกิจชุมชนนี้ หากมีการจัดการอย่างดี ก็จะบรรเทาผลกระทบด้านลบจากการที่แรงงานในชนบทเข้าไปผูกพันกับตลาดมากได้

การถือครองที่ดินและการทำเกษตร จากการสำมะโนเกษตร พ.ศ.2546 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติโดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนทุกครัวเรือน พบว่า มีผู้ถือครองที่ดินทำการเกษตรทั้งสิ้น 5.79 ล้านราย ครัวเรือนผู้ถือครองคิดเป็นร้อยละ 33.5 ของครัวเรือนทั่วประเทศ ผู้ถือครองทำการเกษตรอยู่นอกเขตเทศบาลถึงร้อยละ 93.1 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 94.0) ทำการเพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 0.8 เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่น้ำจืด ร้อยละ 5.2 ทำทั้งการเพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด เป็นแบบไร่นาสวนผสม ผู้ถือครองเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 45.6) อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาอยู่ในภาคเหนือ (ร้อยละ 23.6) ภาคกลางและภาคใต้มีผู้ถือครองทำการเกษตรใกล้เคียงกัน คือร้อยละ 15.6 และร้อยละ 15.2 ตามลำดับ สำหรับเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรนั้น ทั้งประเทศมีเนื้อที่ถือครองทำการเกษตรทั้งสิ้น 111.95 ล้านไร่ ซึ่งร้อยละ 93.8 อยู่นอกเขตเทศบาล เนื้อที่ถือครองทำการเกษตรคิดเป็นร้อยละ 34.9 ของเนื้อที่ทั้งประเทศ เกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 45.3) อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 22.3 อยู่ในภาคเหนือ ร้อยละ 19.2 อยู่ในภาคกลาง ภาคใต้ร้อยละ 13.2 ผู้ถือครองทำการเกษตรมีเนื้อที่ถือครองโดยเฉลี่ย 19.3 ไร่/ครัวเรือน ผู้ถือครองในภาคกลางมีเนื้อที่ถือครองเฉลี่ยสูงสุด 23.9 ไร่/ครัวเรือน รองลงมาได้แก่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 19.2 ไร่/ครัวเรือน ภาคเหนือ 18.3 ไร่/ครัวเรือน และภาคใต้ 16.7 ไร่/ครัวเรือน ประเทศไทยมีครัวเรือนที่มีสมาชิกไปรับจ้างทำงานเกษตรให้ผู้อื่น 2.73 ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 15.8 ของครัวเรือนทั้งประเทศ คิดเป็นจำนวนคน 4.24 ล้านคน

มีการตั้งข้อสังเกตว่าในช่วงเศรษฐกิจฟองสบู่ ได้เกิดการเก็งกำไรที่ดินกันมากต่อเนื่องกันหลายปี และเมื่อเกิดวิกฤติในปี 2540 ภาวะการณ์กระจุกตัวทางการถือครองที่ดินก็ดูจะเป็นสิ่งแน่นอนและการต่อสู้ในประเด็นนี้ก็มีความดุเดือดเข้มข้นขึ้น บทความของ กฤษฎา บุญชัย เจ้าหน้าที่โครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ แห่งมหาวิทยาลัยเที่ยงคืน ได้ชี้ให้เห็นว่านโยบายของรัฐตั้งแต่ปี พ.ศ. 2498 เป็นต้นมา มีส่วนทำให้ชาวนาสูญเสียที่ดินทำกิน เช่น การเก็บค่าพรีเมียมข้าว การยกเลิกการจำกัดการถือครองที่ดิน (พ.ศ.2503) การส่งเสริมการลงทุน (พ.ศ.2520) และการส่งเสริมนิคมอุตสาหกรรม (2522) การส่งเสริมกิจการท่องเที่ยว (รวมทั้งสนามกอล์ฟ) สภาพนี้เกิดขึ้นทั้งในชนบทและในเมือง

การแก้ปัญหา

1. การแก้ปัญหาของภาครัฐบาล รัฐบาลพยายามแก้ปัญหาด้วยนโยบายและมาตรการต่างๆ เช่น การจัดตั้งนิคมเช่าซื้อที่ดิน (พ.ศ.2478) นิคมสร้างตนเอง (2485) จำกัดการถือครองที่ดินไม่ให้เกิน 50 ไร่ (2497) ควบคุมค่าเช่านา (2517) ออกกฎหมายปฏิรูปที่ดิน (2518) ออกกฎหมายคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรม (2530) การแก้ปัญหาราษฎรในพื้นที่ป่าสงวน ออก ส.ป.ก.4-01 ในพื้นที่ 44 ล้านไร่ (2536) แต่มาตรการดังกล่าวก็ไม่ได้ผล เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจระบบทุน และการพัฒนาอุตสาหกรรมและการบริการดำเนินไปอย่างรวดเร็ว มูลค่าเพิ่มภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วนลดลงโดยลำดับในจีดีพี มาตรการที่ใช้นั้น บ้างก็ใช้ไม่เต็มที่ บ้างก็ยกเลิกไป ปัญหาที่ดินทำกินจึงยังคงแก้ไม่ตก

2. การแก้ปัญหาภาคประชาชน องค์กรประชาชน เช่นสหพันธ์เกษตรกรภาคเหนือ สมัชชาชาวนาชาวไร่ป่าไม้ที่ดินทำกินอีสาน สมัชชาคนจน เครือข่ายทรัพยากรในสวนกลางและภาคใต้ สมัชชาประชาชนเพื่อสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนเครือข่ายสลัม 4 ภาค ได้ร่วมตัวสร้าง “เครือข่ายที่ดิน” (พ.ศ.2543) การเคลื่อนไหวที่เป็นรูปธรรม เช่น ชาวบ้านลำพูนบุกยึดพื้นที่ดินเอกชนซึ่งเคยเป็นของชุมชนมาก่อน ชาวสลัมต่อสู้ในเรื่องที่อยู่อาศัย ในภาคใต้ชาวบ้านเคลื่อนไหวต่อสู้เรียกร้องให้ปกป้องที่ดินของประชาชนและของรัฐ จากการรुकู้ของนายทุนธุรกิจท่องเที่ยวเกษตรกรเข้ายึดครองสวนปาล์มในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร และนครศรีธรรมราช รัฐบาลต้องแก้ไขโดยจะเปิดให้เกษตรกรที่มีคุณสมบัติราว 6 หมื่นคน มาลงทะเบียนเช่าที่ทำกินครอบครัวละ 15 ไร่ คิดค่าเช่าไร่ละ 100 บาทต่อปี (โพสต์ทูเดย์ 200147) และ (3) การแก้ปัญหาโดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการเกษตรใหม่ การแก้ปัญหาที่ดินทำกินที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง ได้แก่ การเปลี่ยนรูปแบบทางการเกษตรเป็นแบบไร่สวนผสม ซึ่งจะทำให้เกิดความยั่งยืนและมั่นคง

3. ความมั่นคง สวัสดิภาพ สวัสดิการของแรงงาน

เครือข่ายความมั่นคง มีระบบและเครือข่ายที่น่าสนใจได้แก่

1. กองทุนประกันสังคม ซึ่งได้พยายามขยายความครอบคลุมจำนวนแรงงานให้มากขึ้น เช่น มีดำริจะนำผู้ทำงานบ้านหรือคนใช้ คนทำงานตามฤดูกาล เข้ามาอยู่ในเครือข่ายนี้ พร้อมกับขยายการให้สวัสดิการด้วย เช่นการประกันการว่างงาน

2. ระบบประกันสุขภาพหรือโครงการ 30 บาทช่วยคนไทยห่างไกลโรค ทำให้อัตราผู้สามารถเข้ารับบริการทางการแพทย์ของไทยในปัจจุบันค่อนข้างสูง แต่ก็มีปัญหาต้องแก้ไข พร้อมกับสร้างนวัตกรรมใหม่ขึ้น

3. โครงการแก้ไขความยากจนและสร้างชุมชนเข้มแข็ง

การแก้ปัญหาความยากจนอันแก้ไขได้ยากนั้น เกี่ยวข้องกับกิจกรรมจำนวนมากและหลายด้าน มีทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชน การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม การศึกษา นโยบายการพัฒนาประเทศ ความโปร่งใสในการบริหารบ้านเมือง และทำธุรกิจ โครงสร้างตลาดโลก โครงสร้างการเงินของโลก สงครามและการก่อการร้าย ไปจนถึงการป้องกันภัยพิบัติทางธรรมชาติ หลายเรื่องอยู่นอกเหนือการควบคุม แต่หากมีความเพียรและความอดทนที่จะแก้ไข อย่างน้อยก็ น่าจะทำให้ผู้คนจำนวนพอสมควรที่รู้สึกว่าคุณชีวิตมีความสุขขึ้นหรือดีขึ้น ซึ่งจะช่วยสร้างบรรยากาศสังคมแห่งความสุขและความดี

ทฤษฎีและแนวคิดขององค์การยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern)

ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน องค์การมีความสำคัญต่อกิจกรรมของมนุษย์ทุกด้าน อาทิเช่น ขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมืองและการปกครอง กำหนดบทบาทหน้าที่ของคนในสังคม เป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศ เป็นต้น ความสำคัญดังกล่าว ทำให้สาขาวิชาต่าง ๆ พยายามทำการศึกษา โดยอธิบายความเป็นมาขององค์การ ทำความเข้าใจรูปแบบขององค์การในปัจจุบัน ทำนายการเปลี่ยนแปลงขององค์การที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (Hanndy, ๑๙๙๗)

การปฏิวัติแนวคิดการบริหารองค์การครั้งใหม่เริ่มขึ้นประมาณปลายทศวรรษที่ ๑๙๕๐ (พ.ศ.๒๔๙๓-๒๕๐๒) ปีเตอร์ ดรักเกอร์ (Peter Drucker) เป็นนักบริหารจัดการคนแรกที่เขียนถึงคำว่า “Postmodern” ในหนังสือที่ของเขาที่ชื่อว่า Landmarks of tomorrow ในปี พ.ศ.๒๕๐๐ โดยชี้ให้เห็นว่า Postmodern เป็นคำที่ยังไม่มีความหมาย และยังไม่มีการเสนอทฤษฎีและแนวคิดออกมา ระหว่าง ปี พ.ศ.๒๕๐๐-๒๕๓๓ ดรักเกอร์ เสนอว่า เราสามารถที่จะกำหนดคุณลักษณะ Postmodern factory ๑๙๙๙” ได้ แต่ไม่สามารถสร้างขึ้นได้ ดังนั้น โครงสร้างและการบริหารองค์การหลังยุคสมัยใหม่จึงวางอยู่บนข้อตั้งตรงข้ามยุคสมัยใหม่ ผลผลิตของตัวแบบองค์การที่เกิดขึ้นเป็นผลมาจากปรัชญาความรู้หลังสมัยใหม่ (Postmodern Epistemology) ที่ต้องการรื้อ (Deconstruct) ระบบความคิดแบบสากลของปรัชญาความรู้ในสังคมยุคสมัยอุตสาหกรรมที่ยึดติดอยู่กับความคิดแบบวิทยาศาสตร์ (Scientism) ทำให้ทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ เป็นทฤษฎีแบบเบ็ดเสร็จในทุกรูปแบบ (Totalizing Theories) การนำเสนอทฤษฎีใหม่ (Re-presentation) ของนักคิดหลังสมัยใหม่จะเป็นทฤษฎีที่ไวต่อความแตกต่าง มีความทนทานต่อสิ่งที่ไม่เป็นมาตรฐาน แต่เป็นการใช้เหตุผลแบบขัดหลักตรรก (Paralogy) (Loytard, ๑๙๙๒ อ้างถึงใน จันทน์ เจริญศรี, ๒๕๔๔) ใช้วิธีการศึกษาเชิงประจักษ์แบบปฏิฐานนิยม (Positivism) แต่จะไม่สร้างกฎทั่วไป (Generalized Law)

วิลเลียม เบิร์กควิสท์ (Bergquist, ๑๙๙๓) ได้อธิบายองค์การหลังยุคสมัยใหม่ (Postmodern Organization) เป็นองค์การที่มีลักษณะร่วมขององค์การยุคก่อนสมัยใหม่และยุคสมัยใหม่ กล่าวคือ มีขนาดเล็กถึงขนาดกลาง (Small to Moderate) มีโครงสร้างที่ซับซ้อนแต่สามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ (Complex and Adoption) เป็นองค์การความร่วมมือระหว่างองค์การ มีการบริหารจัดการอย่างสับสน ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่แปรปรวน แต่มีพันธกิจที่ชัดเจน ผู้บริหารมักจะใช้วิธีการบริหารแบบเฉพาะเรื่อง เฉพาะเวลา ไม่มีรูปแบบที่แน่นอน

จากแนวคิดทฤษฎีองค์การยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) ผู้วิจัยสรุปได้ว่าปรากฏการณ์ทางสังคมของค่านิยมในด้านจริยธรรม ทำให้เกิดการค้นพบความสัมพันธ์ทางด้านสังคมที่เกิดจากการรื้อสร้างบริบท มุ่งเน้นกระบวนการของความสัมพันธ์ที่มีการรับรู้ร่วมกันยุคหลังสมัยใหม่ จะเน้นรูปแบบที่แตกต่างและซับซ้อน เนื่องจากความหลากหลายและแตกต่างนี้ ทำให้แนวคิดยุคหลังสมัยใหม่มองถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการนำยุทธศาสตร์แปลงไปสู่การปฏิบัติ และการดำเนินกลยุทธ์เพื่อที่จะบรรลุสู่เป้าหมายหรือแผนที่ได้กำหนดไว้

ทฤษฎีและแนวคิดของการบริหารจัดการแบบ ๖ M (๖ M's of Management)

การบริหาร (Administration) เป็นกระบวนการดำเนินการระดับการกำหนดนโยบายหรือกระบวนการบริหารงานใด ๆ ขององค์การที่ไม่ต้องการผลกำไรหรือผลประโยชน์ขององค์การ ผู้บริหารพยายามบริหารงานให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์การผลสำเร็จขององค์การมิได้คำนึงถึงผลตอบแทนที่สมาชิกจะได้รับ การบริหารมักจะใช้กับองค์การภาครัฐหรือหน่วยงานสาธารณะที่ไม่หวังผลกำไร ซึ่งมีความเชื่อมโยงสอดคล้องตามแนวคิดของ วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (๒๕๕๓ : ๔๖ อ้างถึงใน มานัส มหาวงศ์, ๒๕๕๙ : ๑๔) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการจัดการทรัพยากรการบริหารจัดการหรือทรัพยากรจัดการ ๖ M ประกอบด้วย บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ (Material) เครื่องจักรหรือเครื่องมือ (Machine) การบริหารระบบ(Management) และขวัญและกำลังใจ (Morale) อธิบายได้ ดังนี้

๑. Man หมายถึง บุคลากร ผู้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับระบบงานหรือหมายถึงทุกคนที่เกี่ยวข้องกับระบบนั่นเอง อาจประกอบไปด้วยผู้บริหารระดับต่างๆ ซึ่งจะมีทั้งผู้บริหาร ระดับสูง ระดับกลาง และระดับปฏิบัติงาน และอาจประกอบด้วยนักวิชาการในระดับต่างๆ แต่จะนับรวมลูกจ้างหรือผู้บริโภคนั้น ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสำคัญไม่น้อยของระบบด้วยหรือไม่ก็ยอมสุดแล้วแต่นักวิชาการทางด้านบริหารระบบจะตัดสินใจ

๒. Money หมายถึง เงินหรือทรัพย์สินที่มีค่าเป็นเงินของระบบ ซึ่งนับเป็นหัวใจที่สำคัญอย่างหนึ่งของระบบ เช่น เงินทุน เงินสด เงินหมุนเวียน เงินค่าใช้จ่าย หรือ เงินรายรับ รายจ่ายต่างๆ เหล่านี้ เป็นต้น ถ้าการเงินของระบบไม่ดีพอแล้ว ระบบนั้นย่อมจะประสบกับความยุ่งยากหรืออาจถึงแก่การหายนะได้ เพราะฉะนั้น ระบบธุรกิจทุกชนิดจะต้องมีความระมัดระวังในเรื่องของการเงินเป็นพิเศษ

๓. Material หมายถึง วัสดุที่ใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญของระบบไม่น้อย ปัญหาในเรื่อง Material มี ๒ ประการ คือ ประการแรก การขาดแคลนวัสดุดำเนินงาน ส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินงานได้ ผลก็คือไม่บรรลุเป้าหมาย และประการที่สอง คือ การมีวัสดุดำเนินงานเกินความต้องการ ทำให้งบประมาณไปจมอยู่กับวัสดุ ทำให้เกิดการจัดการที่ไม่ดี

๔. Machine หมายถึง เครื่องจักร อุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินงานหรือในสำนักงาน ซึ่งนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สร้างปัญหาให้กับระบบอย่างสำคัญประการหนึ่งเหมือนกัน ปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องมักเกิดจากเครื่องจักรและอุปกรณ์การทำงานเป็นส่วนใหญ่ เช่น เครื่องมือเก่า หรือเป็นเครื่องที่ล้าสมัยทำให้ต้องเสียค่าซ่อมบำรุงสูง มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ แต่ค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงหรือค่าทำงานที่ล่าช้า ทำงานไม่ทันกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดความเสียหายและไม่บรรลุตามเป้าหมาย

๕. Management หมายถึง การบริหารระบบ ซึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้ระบบเกิดปัญหา เพราะการบริหารที่ไม่ดีหรือการบริหารที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ของสภาวะแวดล้อมหรือไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่อสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ที่เรียกกันว่า ไม่เป็นไปตามโลกาวัตร์หรือการได้ผู้บริหารที่ไม่มีประสิทธิภาพมาบริหารงาน ซึ่งส่วนมากมักเกิดขึ้นในระบบราชการ สำหรับ

ระบบทางธุรกิจของเอกชนจะถือว่าการบริหารงานเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าการบริหารไม่ดีแล้วธุรกิจนั้นก็ไม่สามารถที่จะอยู่ได้ กิจกรรมต้องล้มเลิกไปในที่สุด

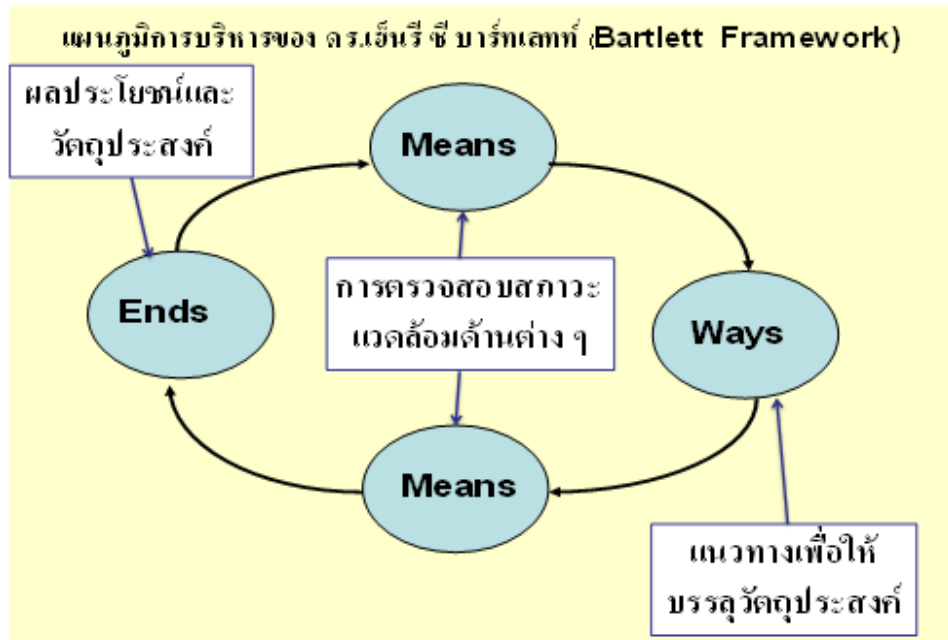
๖. Morale หมายถึง ขวัญและกำลังใจของบุคคลในระบบ หรือหมายถึง ค่านิยมของคนที่มีต่อระบบหรือต่อองค์กรมากกว่า ซึ่งเป็นค่านิยมของคนในระบบที่มีขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นค่านิยมของผู้บริโภคหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนให้ระบบอยู่รอด และกระตุ้นจิตใจด้วยวิธีต่างๆ ก็มีจุดมุ่งหมายในสิ่งนี้ระบบที่ขาดค่านิยมหรือขาดความเชื่อมั่นของบุคคล ระบบนั้นก็มักจะอยู่ต่อไปไม่ได้ จะต้องประสบกับความล้มเหลวในที่สุด (องค์ประกอบระบบ, ออนไลน์, ๒๕๖๑)

จากทฤษฎีและแนวความคิดการการจัดการที่กล่าวมา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ต้องใช้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแบบ ๖ M เป็นการใช้ความสามารถในการหาวิธีการหรือทางเลือกที่ดีที่สุด ท่ามกลางสถานการณ์ที่อาจมีอุปสรรคและความไม่แน่นอน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศที่ตั้งใจไว้ การปรับแต่ง สร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและจัดระเบียบ เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง โดยให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จนประสบผลสำเร็จ

ทฤษฎีตัวแบบยุทธศาสตร์ของ ดร.เฮนรี ซี บาร์ทเลทท์ (Henry C Bartlett)

ดร.เฮนรี ซี บาร์ทเลทท์ (Henry C Bartlett) (อ้างถึงใน ธาราธร ขจิตสุวรรณ, ๒๕๕๒ : ๑๘) ได้สร้างแผนภูมิ (Framework) มาใช้ประกอบการศึกษาโดยมีคำสำคัญ ๓ คำ คือ Ends Ways และ Means ซึ่งมีเส้นลูกศรเชื่อมความสัมพันธ์เป็นวงกลม ซึ่งแผนภูมินี้มีประโยชน์เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทาง (Ways) การบริหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Objective) สอดคล้องกับผลประโยชน์ (Interest) โดยการตรวจสอบสถานะแวดล้อม (Means) ซึ่งอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่สำคัญมาประกอบกัน ดังแผนภาพ

แผนภาพที่ ๒ - ๒ แผนภูมิการบริหาร (Bartlett Framework)

ที่มา : บทความวิชาการ ครั้งที่ ๑ “แผนภูมิการบริหารของ ดร.เฮนรี ซี บาร์ทเลทท์ (Henry C Bartlett Framework)”. ธีรธร ขจิตสุวรรณ, ๒๕๕๒.

ยุทธศาสตร์ (Strategy) คือกระบวนการเชื่อมโยงเป้าหมาย (Ends) เข้ากับหนทาง หรือวิธีการ (Ways) และเครื่องมือ (Means) ในอันที่จะให้บรรลุเป้าหมายนั้น “อะไร” และ “ทำไม” จะต้องสอดคล้องกับการรับรู้ถึงความ ต้องการ (Ends) – เป้าหมาย (ในระดับชาติคือ เป้าหมายของชาติ ได้แก่ ผลประโยชน์แห่งชาติ วัตถุประสงค์มูลฐานแห่งชาติ และวัตถุประสงค์เฉพาะ แห่งชาติ) “อย่างไร” “เมื่อไร” และ “ที่ไหน” ซึ่งให้เห็นทางเลือกในการปฏิบัติ (Ways) – วิธีการ หนทางปฏิบัติ (ในระดับชาติ คือ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ มาตรการเฉพาะ แผนงาน โครงการ) “ใคร” เกี่ยวข้องกับกำลังอำนาจและทรัพยากรที่มีอยู่และนำไปใช้ได้ (Means) – เครื่องมือ ทรัพยากร (ในระดับชาติ คือ กำลังอำนาจแห่งชาติ และทรัพยากร) (เอกสารเชิงนโยบายด้านความมั่นคง, ๒๕๕๙ : ๔)

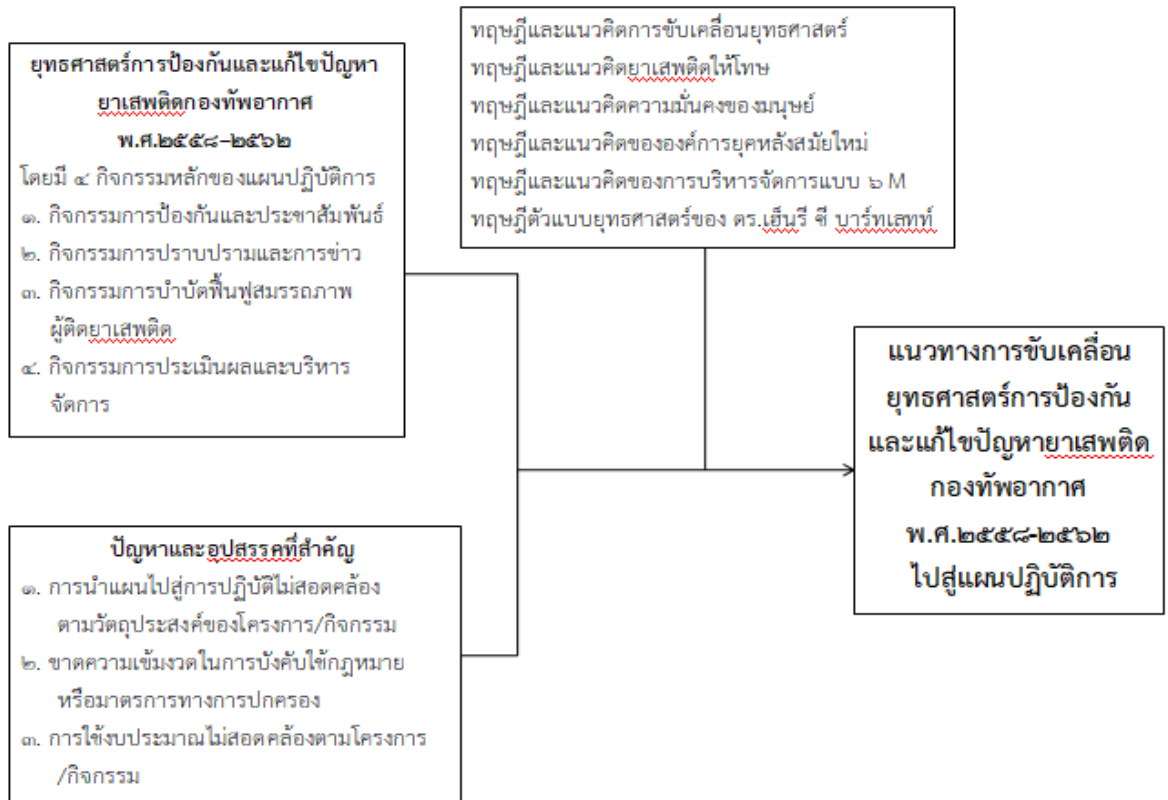
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธีรเดช ธรรมสุธีร์ และสุรพล ราชฉันทารักษ์ (บทคัดย่อ, ๒๕๕๙) การแก้ไขปัญหาเสถียรภาพของรัฐบาลทหารและรัฐบาลพลเรือนการศึกษาเปรียบเทียบเชิงนโยบายที่มีผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของกองบัญชา การตำรวจปราบปรามยาเสพติด สรุปได้ว่าการแก้ไขปัญหาเสถียรภาพของรัฐบาลทหารและรัฐบาลพลเรือนมีเป้าประสงค์ไม่แตกต่างกัน เพราะต่างมีนโยบายมุ่งเน้นด้านการปราบปรามยาเสพติดเป็นหลัก แต่กลับพบว่าประชาชนมีความเชื่อมั่นในการทำงานของเจ้าหน้าที่ ทหารภายใต้การบริหารของรัฐบาลทหารมากกว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจเนื่องจากประชาชนมองว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมและเด็ดขาด ส่งผลกระทบต่อการไม่ยอมรับหรือความหวาดระแวงเจ้าหน้าที่ตำรวจ และไม่เชื่อมั่นต่อมาตรการแก้ไขปัญหาเสถียรภาพ

ศักดา เปรูนาวิน (บทคัดย่อ) เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี ผลจากการวิจัย สรุปได้ว่า การแพร่ระบาดของยาเสพติดยังมีอยู่ มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น แนวทางการขับเคลื่อนตามกรอบแนวคิดทางยุทธศาสตร์ ทุกหน่วยจะต้องกำหนดเป็นวาระเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา โดยการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สร้างทัศนคติ รวมทั้งทักษะในการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ

นรินทร์ พรหมรายณ์ (บทคัดย่อ) เรื่อง การขับเคลื่อนกลยุทธ์และเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนป้องกันปัญหายาเสพติด ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ลักษณะการขับเคลื่อนกลยุทธ์ มุ่งเน้นการจัดการเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนป้องกันยาเสพติดร่วมกันทั้งเครือข่ายภายในและภายนอก การแบ่งบทบาทหน้าที่กันทำในเครือข่ายชุมชน เพิ่มมาตรการการดำเนินงานเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้เข้มแข็งและจริงจังให้ชุมชนเข้าใจปัญหายาเสพติด และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ การกำหนดนโยบายการดำเนินการป้องกัน และการปราบปรามยาเสพติดแบบบูรณาการ โดยดำเนินการประสานงานอย่างเป็นเอกภาพ จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลทหารและรัฐบาลพลเรือนมีเป้าประสงค์ไม่แตกต่างกัน เพราะต่างมีนโยบายมุ่งเน้นด้านการปราบปรามยาเสพติดเป็นหลัก แต่เมื่อพิจารณาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์กองทัพจะได้รับความไว้วางใจ อีกทั้งกองทัพมีจุดเด่นในการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ในการกำกับดูแล และการบริหารจัดการให้ทุกหน่วยมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สรุป

ยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อน “ยุทธศาสตร์” หรือ “กลยุทธ์” หมายถึง การมุ่งเน้นหรือทุ่มเททรัพยากร ไปในเรื่องใดแล้วสามารถนำพาหมู่คณะไปสู่ความสำเร็จหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงเป็นวิธีการดำเนินงานเพื่อบรรลุภารกิจหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์การ เป็นชุดของทางเลือกระยะยาวเกี่ยวกับเป้าประสงค์เชิงปฏิบัติการและนโยบายรวมทั้งแผนปฏิบัติการ ทำให้องค์กรทุกระดับจะต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์การปฏิบัติการ วิสัยทัศน์ พันธกิจ และแผนยุทธศาสตร์ ร่วมกันกำหนดว่าโครงสร้างองค์การช่วงหนึ่งควรเป็นอย่างไร โครงสร้างที่ดีจะต้องเกื้อหนุนให้การดำเนินยุทธศาสตร์มีประสิทธิภาพสูงสุด ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น บุคลากร งบประมาณ และเวลาน้อยที่สุด การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ คือ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้วยการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติเป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ที่มีความเป็นนามธรรมไปสู่ความเป็นรูปธรรม เป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกคนในองค์กรจะต้องมีส่วนร่วมในการนำไปสู่ความสำเร็จ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์ซึ่งโอกาสเกิดความล้มเหลวสูงสุด จะต้องมีกำหนดแนวทางในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ด้วยการสร้างการรับรู้ ความมุ่งมั่น และพันธะผูกพันต่อกลยุทธ์ ให้เกิดแก่บุคลากรทุกระดับ และการแปลงแผนกลยุทธ์ไปสู่แผนปฏิบัติงาน เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนกลยุทธ์ โดยอาศัยเครื่องมือทางการบริหาร ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือการบริหารทรัพยากรจัดการ ๖ M ประกอบด้วย บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ (Material) เครื่องจักรหรือเครื่องมือ (Machine) การบริหารระบบ (Management) และขวัญและกำลังใจ (Morale) ด้วยการสร้างการรับรู้กลยุทธ์โดยใช้แผนที่กลยุทธ์ (Strategy Map) เป็นโมเดล กระบวนการเชื่อมโยงเป้าหมาย (Ends) เข้ากับหนทาง หรือวิธีการ (Ways) และเครื่องมือ (Means) ในอันที่จะให้บรรลุเป้าหมาย, การสร้างความมุ่งมั่นและพันธะผูกพันต่อกลยุทธ์ด้วยรูปแบบของสมรรถนะ (Competency Model) และการแปลงความเป็นนามธรรมของกลยุทธ์ไปสู่ความเป็นรูปแบบด้วย Balanced Scorecard ความสำเร็จในการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ ประกอบไปด้วย การเปิดช่องว่างทางกลยุทธ์ การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ การสร้างความมุ่งมั่น และพันธะผูกพันต่อกลยุทธ์ ซึ่งมีปัจจัยที่สำคัญที่ประกอบด้วยบทบาทของผู้นำองค์กร การกำหนดนโยบายและ มาตรการสนับสนุน การสร้างแรงจูงใจ และวัฒนธรรมองค์กรที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ (เกริกยศ ชลาชนเดชะ, ๒๕๕๗)

บทที่ ๓

วิเคราะห์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพ อากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ และปัญหาข้อขัดข้อง

การศึกษาในบทที่ ๓ เป็นการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ และ ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อขัดข้อง ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ โดยมีลำดับการศึกษา ดังนี้

๑. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒
๒. การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการ
๓. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
๔. ปัญหาข้อขัดข้องที่สำคัญ
๕. สรุป

ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒

กองทัพอากาศได้นำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ของชาติที่กำหนดไว้ ไปสู่การกำหนดแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ สร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและจัดระเบียบ เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง เป็นแผนงาน/โครงการที่สามารถปฏิบัติให้บังเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองทัพอากาศ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติในยุทธศาสตร์ด้านการบริหาร มุ่งเน้น “การจัดการมีประสิทธิภาพ ได้รับการยอมรับ เกิดนวัตกรรม” มีกรอบการดำเนินงาน ดำเนินการทุกวิถีทางอย่างบูรณาการ เพื่อให้การจัดทำกรอบการดำเนินงาน/แผนกลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรมของ คณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ และหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ เป็นมาตรฐาน เกิดผลเชิงคุณภาพ สอดคล้องและบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสภาพอากาศที่กำหนด โดยมีโครงสร้างของศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองทัพอากาศเป็นโครงสร้างขับเคลื่อนไปสู่แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย ๔ กิจกรรม ดังนี้

๑. กิจกรรมด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ มีเป้าหมาย มุ่งเน้นกำลังพลกองทัพอากาศปลอดยาเสพติด
๒. กิจกรรมด้านการปราบปรามและการข่าว มีเป้าหมาย มุ่งเน้นพื้นที่กองทัพอากาศปลอดยาเสพติด

๓. กิจกรรมด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มีเป้าหมาย มุ่งเน้นสถานพยาบาลกองทัพอากาศ ผ่านการรับรองมาตรฐาน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นจิตอาสา

๔. กิจกรรมด้านการประเมินผลและบริหารจัดการ มีเป้าหมาย มุ่งเน้น ประสิทธิภาพ ได้รับการยอมรับและเกิดนวัตกรรม

การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการ

การแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติการ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ มีรายละเอียดที่เป็นองค์ประกอบร่วมกับแผนยุทธศาสตร์ โดย วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ (๒๕๔๘, หน้า ๗๙) กล่าวว่า แผนยุทธศาสตร์ หมายถึง ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจ (Mission) ให้สัมฤทธิ์ผลตามวิสัยทัศน์ (Vision) และเป้าประสงค์ขององค์การ (Corporate Goal) แผนยุทธศาสตร์ที่ดีนั้น จะต้องถูกกำหนดขึ้นตามวิสัยทัศน์ขององค์การ อันเป็นผลผลิตทางความคิดร่วมกันของสมาชิกในองค์การที่ได้ทำงานร่วมกันหรือจะทำงานร่วมกัน โดยวิสัยทัศน์นี้เป็นความเห็นพ้องต้องกันว่าเป็นจุดหมายปลายทางที่องค์การประสงค์จะไปให้ถึง และวิสัยทัศน์นี้มีการแปลงออกมาเป็นวัตถุประสงค์ (Objective) ที่เป็นรูปธรรม และสามารถวัดได้ ทั้งนี้ องค์การสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการประเมินผลงานประจำปีงบประมาณ ยิ่งไปกว่านั้น องค์การยังสามารถใช้แผนยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีได้อีกด้วย

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

วรรณพร สุทธิปริดา (๒๕๔๙ : ๕) กล่าวว่า Kaplan และ Norton ได้เขียนหนังสือเรื่อง The Strategic-Focused Organization อันเป็นผลมาจากศึกษาวิจัยองค์กรต่าง ๆ ประมาณ ๒๗๕ แห่ง พบว่าผู้บริหารขององค์กรดังกล่าว ต่างมีความเห็นตรงกันว่า การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลนั้น ต้องใช้เวลาและความสามารถมากกว่าการวางแผนยุทธศาสตร์อย่างมีคุณภาพ เสียอีกเสนอให้ “ยุทธศาสตร์” เป็นศูนย์กลางของระบบการบริหารจัดการและกระบวนการปฏิบัติงาน รวมถึงอธิบายวิธีการหรือแนวทางพัฒนาไปสู่องค์การที่มุ่งเน้นยุทธศาสตร์รวม ๕ ประการ ดังนี้

๑. รวมพลังเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงจากผู้บริหารระดับสูงขององค์การ
๒. นำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ไปแปลงเป็นแผนงาน/โครงการ ที่สามารถปฏิบัติให้บังเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม
๓. ปรับแต่ง สร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่วางไว้
๔. สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์การมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการและยุทธศาสตร์ขององค์การ
๕. วางระบบและจัดระเบียบให้การปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง

ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ ดร.เฮนรี ซี บาร์ทเลทท์ มาใช้ประกอบการศึกษาโดยมีคำสำคัญ ๓ คำ คือ Ends (เป้าหมาย) Ways (วิธีการ) และ Means (เครื่องมือ) มาบูรณาการแนวคิดรวมกับการบริหารทรัพยากรจัดการ ๖ M ประกอบด้วย บุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ (Material) เครื่องจักรหรือเครื่องมือ (Machine) การบริหารระบบ (Management) และขวัญและกำลังใจ (Morale) ในอันที่จะให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งสร้างการรับรู้กลยุทธ์การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้วยการเสริมแนวคิดของทฤษฎีองค์การยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) อธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมของค่านิยมในด้านจริยธรรม ทำให้เกิดการค้นพบความสัมพันธ์ทางด้านสังคมที่เกิดจากการรื้อสร้างบริบท มุ่งเน้นกระบวนการของความสัมพันธ์ที่มีการรับรู้ร่วมกัน โดยผสมผสานรูปแบบที่แตกต่างและซับซ้อน ในมุมมองของความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน มีความสอดคล้องในวิธีการหรือแนวทาง ประกอบด้วย เริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงจากผู้บริหารระดับสูงขององค์การ การนำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ไปแปลงเป็นแผนงาน/โครงการ ปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม การปรับแต่ง/สร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่วางไว้ การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์การมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการและยุทธศาสตร์ขององค์การ การวางระบบและจัดระเบียบให้การปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง

ปัญหาข้อขัดข้องที่สำคัญ

จากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documents) สรุปรายละเอียด ปัญหาและข้อขัดข้อง ดังนี้

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารที่เป็นผู้รับผิดชอบยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสฟติดของกองทัพอากาศ ได้แก่ รองเสนาธิการทหารอากาศฝ่ายยุทธการสรุปได้ดังนี้

๑. การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสฟติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ เน้นกิจกรรมการป้องกันหยาเสฟติด ไม่เน้นกิจกรรมการปราบปรามหยาเสฟติด ผู้บังคับบัญชาทุกหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต้องกำกับดูแลหน่วยตนเอง ทั้งกำลังพลและครอบครัว แต่ปัญหาการแปลงไปสู่การปฏิบัติของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศบางหน่วยยังไม่มาสามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การใช้งบประมาณไม่ตรงตามกิจกรรมของแผนงาน การเข้มงวดหรือใช้มาตรการทางการปกครองและกฎหมายดำเนินการปราบปราม เป็นต้น

๒. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสฟติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ในองค์ประกอบ ๔ ด้าน ประกอบด้วย กิจกรรมการป้องกันและประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการปราบปรามและการข่าว กิจกรรมบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสฟติด และกิจกรรมการประเมินผลและบริหารจัดการ กองทัพอากาศเน้นกิจกรรมการป้องกันหยาเสฟติดเพื่อให้กำลังพลที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน

๓. กองทัพอากาศมีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสฟติดกองทัพอากาศ ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ มีสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปราม

ยาเสพติดกึ่งที่พวอากาศ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผลร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการ

๔. ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกึ่งที่พวอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยขึ้นตรงกึ่งที่พวอากาศ ต้องให้ความสำคัญกับแผนปฏิบัติการบริหารจัดการแบบเชิงรุก

๕. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกึ่งที่พวอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ภายใต้การบริหารจัดการตามองค์ประกอบแบบ 6M

๕.๑ Man หมายถึง บุคลากร หรือผู้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดเป็นเรื่องสำคัญ ขยายผลไปสู่ด้านการปราบปราม และด้านการบำบัดรักษา

๕.๒ Money หมายถึง เงิน (งบประมาณ) หรือทรัพย์สินที่มีค่าเป็นเงินของระบบการทำงาน แม้งบประมาณไม่เพียงพอ หน่วยขึ้นตรงกึ่งที่พวอากาศต้องดำเนินการได้ด้วยตนเอง

๕.๓ Material หมายถึง อุปกรณ์หรือวัสดุที่ใช้ในระบบงาน หน่วยปฏิบัติงานต้องมีการวางแผนการใช้อุปกรณ์หรือวัสดุที่กึ่งที่พวอากาศได้จัดสรรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๔ Machine หมายถึง เครื่องจักร และเครื่องมือที่ใช้ในระบบงาน หน่วยสามารถบริหารจัดการทรัพยากรของหน่วยและสามารถขอรับการสนับสนุน

๕.๕ Management หมายถึง การบริหารระบบงาน กึ่งที่พวอากาศมีการประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามวงรอบที่กำหนดไว้ และมอบหมายให้สำนักงานสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกึ่งที่พวอากาศเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

๕.๖ Morale หมายถึง ขวัญและกำลังใจของบุคคลในระบบงาน กึ่งที่พวอากาศให้การสนับสนุนทุกหน่วย และมีการพิจารณาบำเหน็จพิเศษย้อนหลังให้แก่กำลังพลที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดเป็นประจำทุกปี

การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้แทนหน่วยขึ้นตรงกึ่งที่พวอากาศระดับผู้ร่วมจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกึ่งที่พวอากาศ จำนวน ๕ คน ประกอบด้วยสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกึ่งที่พวอากาศ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผลสรุปได้ ดังนี้

๑. การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกึ่งที่พวอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ เน้นกิจกรรมการป้องกันยาเสพติด ไม่เน้นกิจกรรมการปราบปรามยาเสพติด ปัญหาการแปลงไปสู่การปฏิบัติของหน่วยขึ้นตรงกึ่งที่พวอากาศบางหน่วยยังไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การเลือกกลุ่มเป้าหมายและการใช้งบประมาณไม่ตรงตามกิจกรรมของแผนงาน การเข้มงวดหรือใช้มาตรการทางการปกครองและกฎหมายดำเนินการปราบปราม เป็นต้น

๒. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ มีองค์ประกอบ ๔ ด้าน ประกอบด้วย กิจกรรมการป้องกันและประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการปราบปราม และการข่าว กิจกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมการประเมินผลและบริหารจัดการ กองทัพอากาศเน้นกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดเพื่อให้กำลังพลที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน ควบคุมการและสร้างเครือข่ายในการเชื่อมโยงกิจกรรม ทั้ง ๔ ด้าน ให้มีการขับเคลื่อนพร้อมกันทุกหน่วย

๓. กองทัพอากาศมีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ มีสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ ร่วมกับคณะกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และคณะกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล ร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการ

๔. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต้องให้ความสำคัญกับแผนปฏิบัติการโดยบริหารจัดการแบบเชิงรุก

๕. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ภายใต้การบริหารจัดการตามองค์ประกอบแบบ 6M

๕.๑ Man หมายถึง บุคลากร หรือ ผู้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติด และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งขยายผลไปสู่ด้านการปราบปราม และด้านการบำบัดรักษา

๕.๒ Money หมายถึง เงิน (งบประมาณ) หรือทรัพย์สินที่มีค่าเป็นเงินของระบบการทำงาน หน่วยผู้ปฏิบัติงานต้องสามารถบริหารจัดการงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความคุ้มค่า

๕.๓ Material หมายถึง อุปกรณ์หรือวัสดุที่ใช้ในระบบงาน หน่วยผู้ปฏิบัติงานต้องมีการวางแผนการใช้อุปกรณ์หรือวัสดุ ที่กองทัพอากาศได้จัดสรรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๔ Machine หมายถึง เครื่องจักร และเครื่องมือที่ใช้ในระบบงาน หน่วยผู้ปฏิบัติงานสามารถบริหารจัดการทรัพยากรของหน่วย และสามารถขอรับการสนับสนุนจากกองทัพอากาศ

๕.๕ Management หมายถึง การบริหารระบบงาน กองทัพอากาศมีการประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามวงรอบที่กำหนดไว้ และมอบหมายให้สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

๕.๖ Morale หมายถึง ขวัญและกำลังใจของบุคคลในระบบงาน กองทัพอากาศให้การสนับสนุนทุกหน่วยผู้ปฏิบัติมาโดยตลอด และมีการพิจารณาบำเหน็จพิเศษย้อนหลังให้แก่กำลังพลที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดเป็นประจำทุกปี

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศระดับผู้นำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศไปสู่อำนาจปฏิบัติ จำนวน ๑๐ คน ประกอบด้วย

๑. ผู้บังคับการกองบิน ๑
๒. ผู้บังคับการกองบิน ๒
๓. ผู้บังคับการกองบิน ๔
๔. ผู้บังคับการกองบิน ๕
๕. ผู้บังคับการกองบิน ๖
๖. ผู้บังคับการกองบิน ๗
๗. ผู้บังคับการกองบิน ๒๑
๘. ผู้บังคับการกองบิน ๒๓
๙. ผู้บังคับการกองบิน ๔๑
๑๐. ผู้บังคับการกองบิน ๔๖

สรุปรายละเอียดได้ ดังนี้

๑. นโยบายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ ๒๕๕๘-๒๕๖๒ พบว่า กองทัพอากาศมียุทธศาสตร์ที่สามารถสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวกับกองทัพอากาศ ทั้งด้านการป้องกันการแก้ไขปัญหายาเสพติด รวมทั้งการสร้างปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหายาได้อย่างครบถ้วน และมีการวางแผนนำยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดมาสู่หนทางปฏิบัติครอบคลุมทุกมิติ ได้แก่ การป้องกัน การปราบปราม การบำบัด และการประเมิณผล มีการตรวจติดตามความคืบหน้าตามวงรอบที่ชัดเจน ทำให้ทราบถึงความก้าวหน้า ข้อขัดข้องของหน่วย / มีความชัดเจน นำไปสู่อำนาจปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้ มีการติดตาม การแก้ไขปัญหายาอย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงผู้ปฏิบัติในทุกระดับได้

๒. ความคิดเห็นกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ในองค์ประกอบ ๔ ด้าน ประกอบด้วย กิจกรรมการป้องกันและประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการปราบปรามและการข่าว กิจกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมการประเมิณผล และบริหารจัดการ ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศการบูรณาการทรัพยากร และกระบวนการทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเริ่มจากการประชาสัมพันธ์เพื่อหาแนวร่วมในการป้องกันจากกำลังพลของกองทัพอากาศ การป้องกันพื้นที่ของ กองทัพอากาศ มิให้เป็นทางลัดเลียง และสถานที่พักยา รวมทั้งการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เพื่อคืนคนดีสู่สังคม ยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของ ทอ.ในองค์ประกอบ ๔ ด้าน มีความจำเป็นที่ต้องใช้รูปแบบการทำงานแบบคู่ขนาน มีความต่อเนื่องและเชื่อมโยงข้อมูลกัน จึงจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขได้อย่างสัมฤทธิ์ผล

๓. กองทัพอากาศมีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กองทัพอากาศ ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ พบว่า กองทัพอากาศดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ในทุกระดับ ตั้งแต่การให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหายาของผู้บังคับบัญชาระดับสูง การให้ นโยบายเชิงรุก การจัดตั้งคณะอนุกรรมการด้านต่างๆ การปฏิบัติอย่างจริงจังของหน่วยขึ้นตรง กองทัพอากาศ รวมทั้งการติดตามผลการปฏิบัติ และประเมิณผลอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำลังพลของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ มีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ความร่วมมือตามแผนปฏิบัติ ที่หน่วยได้กำหนดไว้ ส่งผลให้บรรลยุทธศาสตร์เป็นอย่างมาก

๔. ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุดูดองที่พ้ออากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ พบว่า การจัดภัยของยาเสพติดให้หมดไป จำเป็นต้องกระทำอย่างจริงจังต่อเนื่อง ดังนั้นอุปสรรคในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุดูดอง ทอ.จึงต้องมีหน่วยงานเฉพาะที่ทำหน้าที่นี้อย่างเดียว เพื่อให้มีการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ได้อย่างสัมฤทธิ์ผล คือ บังคับใช้กฎหมายกับกำลังพลที่กระทำ ความผิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตลอดจนการดูแลมาตรฐานกระบวนการบำบัดและความเป็นอยู่ของ ผู้รับการบำบัดในศูนย์ฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดที่พ้ออากาศ ที่ได้รับมอบภารกิจในการช่วยเหลือ ประชาชน

๕. แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสาเหตุดูดองที่พ้ออากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ภายใต้การบริหารจัดการตามองค์ประกอบแบบ 6M

๕.๑ Man หมายถึง บุคลากร หรือ ผู้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับระบบงาน พบว่าบุคลากร ต้องเข้าใจยุทธศาสตร์การป้องกันแก้ไขปัญหาสาเหตุดูดองที่พ้ออากาศไปในทางเดียวกันทุกระดับ ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติบุคลากร มีความเป็นมืออาชีพเฉพาะทาง และบรรจุเจ้าหน้าที่ที่ตรงสายงาน เข้ามาปฏิบัติงานโดยเฉพาะ

๕.๒ Money หมายถึง เงิน (งบประมาณ) หรือทรัพย์สินที่มีค่าเป็นเงินของระบบงาน พบว่า งบประมาณที่พ้ออากาศได้รับจัดสรรมีจำนวนจำกัด จัดสรรไม่เพียงพอในบางงานให้มีการ วางแผนเรื่องของงบประมาณและทรัพยากร ที่ครอบคลุมกับภาระหน้าที่รับผิดชอบ และมีความคุ้มค่า ในการปฏิบัติ รวมทั้งให้หน่วยขึ้นตรงพ้ออากาศมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด เพื่อจัดทำแผนการปฏิบัติงานเชิงรุก

๕.๓ Material หมายถึง อุปกรณ์หรือวัสดุที่ใช้ในระบบงาน พบว่า ควรจัดหา อุปกรณ์เพิ่มเติมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อาทิเช่น ชุดตรวจสอบสารเสพติดมีไม่ เพียงพอ เพิ่มเติมกล้องวงจรปิดสามารถช่วยลดภาระกรรมในการออกตรวจตราของเจ้าหน้าที่ได้

๕.๔ Machine หมายถึง เครื่องจักร และเครื่องมือที่ใช้ในระบบงาน พบว่า ให้มีการ เพิ่มเติมการประสานการใช้เครื่องมือทางการแพทย์กับโรงพยาบาลของพ้ออากาศ จัดหา คอมพิวเตอร์ให้เพียงพอและทันสมัย จัดหาพาหนะสำหรับเจ้าหน้าที่ที่จะออกปฏิบัติงานทั้งด้าน ป้องกันและปราบปราม และด้านการบำบัดรักษา ให้สามารถปฏิบัติการกิจของตนเองได้โดยไม่ต้อง พึ่งพาการสนับสนุนจากหน่วยข้างเคียง

๕.๕ Management หมายถึง การบริหารระบบงาน ให้มีการกำหนดหน่วยงานที่ รับผิดชอบงานด้านยาเสพติดออกจากภารกิจหลัก และขึ้นตรงต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูง เพื่อให้มี อำนาจในการปฏิบัติอย่างจริงจัง รวมทั้งให้มีการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการทางปกครองอย่าง เคร่งครัด มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ อำนาจในการตัดสินใจให้ชัดเจน เพื่อให้ทันต่อการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

๕.๖ Morale หมายถึงขวัญและกำลังใจของบุคคลในระบบ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องในพ้ออากาศ ต้องได้รับการบำรุงขวัญและกำลังใจแบบบูรณาการ ทั้งระบบ เพื่อสร้างแรงจูงใจ สร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

การปฏิบัติภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานยาเสพติดต้องมุ่งเน้นไปที่คุณภาพคนเป็นพื้นฐาน เพื่อส่งผลต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดดองทัพอากาศ ไปสู่แผนปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

๑. ควรมีงบประมาณดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และเพียงพอในทุก ๆ ด้าน
๒. ควรจัดบุคลากรปฏิบัติงานเต็มเวลา และดูแลสิทธิกำลังพลอย่างต่อเนื่อง
๓. ผู้บริหารควรออกปฏิบัติงานร่วมกับชุดปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ตามความเหมาะสมเพื่อสร้างขวัญกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน และในทางจิตวิทยาสามารถช่วยให้เกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำผิดของผู้ที่กำลังจะกระทำความผิดได้ด้วย

สรุป

การศึกษาในบทที่ ๓ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ และ ๒ ผลการศึกษาตอบวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง ๒ ข้อ ดังกล่าวเบื้องต้น สรุปได้ดังนี้

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๑ การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดดองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมป้องกันและประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการปราบปรามและการข่าว กิจกรรมบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมการประเมินผลและการบริหารจัดการ โดยมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้ติดยาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ความร่วมมือระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การมีส่วนร่วมภาคประชาชน และยุทธศาสตร์ที่ ๘ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ โดยมีสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดดองทัพอากาศ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล ร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการ ซึ่งดองทัพอากาศมุ่งเน้นกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดเป็นหลักเพื่อให้กำลังพลที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน และให้การสนับสนุนรัฐบาลในการดำเนินกิจกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดดองทัพอากาศ จำนวน ๑๓ แห่ง

ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๒ ปัญหาและข้อขัดข้องในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดดองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย

๑. การนำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดดองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ เน้นกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดเป็นหลัก ไม่เน้นกิจกรรมการปราบปรามยาเสพติด จึงส่งผลต่อการมีกำลังพลเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ดังนั้นผู้บังคับบัญชา

ทุกหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต้องกำกับดูแลหน่วยตนเอง เพื่อป้องกันมิให้กำลังพลและครอบครัวไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งการแปลงยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ บางหน่วยยังไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การใช้งบประมาณไม่ตรงตามกิจกรรมของแผนงาน ขาดการเข้มงวดหรือใช้มาตรการทางการปกครองและกฎหมายดำเนินการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง การจัดความรู้ด้านการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานอื่น เป็นต้น

๒. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบเชิงรุก

บทที่ ๔

แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

การศึกษาในบทที่ ๔ จะศึกษาในกรอบของวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๓ เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ โดยมีลำดับการศึกษา ดังนี้

- วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ
- กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์
- สรุป

วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documents) สรุปการวิเคราะห์และอุปสรรค ดังนี้

๑. นโยบายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ เน้นกิจกรรมการป้องกันยาเสพติด ไม่เน้นกิจกรรมการปราบปรามยาเสพติด ผู้บังคับบัญชาทุกหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต้องกำกับดูแล และเข้มงวดกับกำลังพลและครอบครัว แต่ปัญหาการแปลงไปสู่การปฏิบัติของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศบางหน่วยยังไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น กลุ่มเป้าหมายและการใช้งบประมาณไม่ตรงตามวัตถุประสงค์กิจกรรมของแผนงาน การเข้มงวดหรือใช้มาตรการทางการปกครองและกฎหมายในการปราบปราม เป็นต้น

๒. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ตามองค์ประกอบ ๔ ด้าน ประกอบด้วย กิจกรรมการป้องกันและประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการปราบปรามและการข่าว กิจกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมการประเมินผลและบริหารจัดการ กองทัพอากาศเน้นกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดเพื่อให้กำลังพลที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน แต่ควรมีการบูรณาการและสร้างเครือข่ายในการเชื่อมโยง กิจกรรมทั้ง ๔ ด้าน ให้มีการขับเคลื่อนพร้อมกันทุกหน่วย รวมทั้งการป้องกันพื้นที่ของกองทัพอากาศมิให้เป็นทางลัดและสถานที่พักยาเสพติด

๓. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ มีสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองทัพอากาศ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล ร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการ ควรนำข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการกำหนดกิจกรรมของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศมาพิจารณา

๔. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต้องให้ความสำคัญกับแผนปฏิบัติการของกองทัพอากาศ และกำกับดูแลให้การปฏิบัติเป็นไปตามแผน รวมทั้งบริหารจัดการแบบเชิงรุก

๕. ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ภายใต้การบริหารจัดการตามองค์ประกอบแบบ 6M

๕.๑ Man หมายถึง บุคลากร หรือ ผู้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติด และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งขยายผลไปสู่ด้านการปราบปราม และด้านการบำบัดรักษา รวมทั้งต้องมีความเข้าใจยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดของกองทัพอากาศไปในทางเดียวกันทุกระดับทั้งผู้บริหาร

๕.๒ Money หมายถึง เงิน (งบประมาณ) หรือทรัพย์สินที่มีค่าเป็นเงินของระบบการทำงาน แม้งบประมาณที่กองทัพอากาศได้รับจัดสรรมีจำนวนจำกัด หน่วยผู้ปฏิบัติงานต้องสามารถบริหารจัดการงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความคุ้มค่า

๕.๓ Material หมายถึง อุปกรณ์หรือวัสดุที่ใช้ในระบบงาน หน่วยผู้ปฏิบัติงานต้องมีการวางแผนการใช้อุปกรณ์หรือวัสดุ ที่กองทัพอากาศได้จัดสรรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อาทิเช่น ชุดตรวจสารเสพติดให้เพียงพอกล้องวงจรปิดในการเฝ้าระวังให้กับของเจ้าหน้าที่

๕.๔ Machine หมายถึง เครื่องจักรและเครื่องมือที่ใช้ในระบบงาน หน่วยสามารถบริหารจัดการทรัพยากรของหน่วยและขอรับการสนับสนุนเพิ่มเติม รวมทั้งต้องมีการวางแผนการใช้เครื่องจักรและเครื่องมือที่กองทัพอากาศได้จัดสรรไว้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๕.๕ Management หมายถึง การบริหารระบบงาน กองทัพอากาศมีการประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามวงรอบที่กำหนดไว้ และมอบหมายให้สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ เน้นการบังคับใช้กฎหมายและมาตรการทางปกครองอย่างเคร่งครัด มีการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ อำนาจในการตัดสินใจให้ชัดเจน เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

๕.๖ Morale หมายถึงขวัญและกำลังใจของบุคคลในระบบงาน กองทัพอากาศให้การสนับสนุนทุกหน่วยงานแบบบูรณาการ รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจ สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปฏิบัติงาน และมีการพิจารณาบำเหน็จพิเศษย้อนหลัง ให้แก่กำลังพลที่ปฏิบัติงานเป็นประจำทุกปี

กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการ

๑. กิจกรรมหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาหยาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย

๑.๑ การประชุมคณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการจัดการที่มีประสิทธิภาพ กำหนดกรอบการดำเนินงาน ดำเนินการทุกวิถีทางอย่างบูรณาการ เพื่อบริหารจัดการและการพัฒนาการจัดทำกรอบการดำเนินงาน/แผนกลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรมไปสู่การกำหนดแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องตามกิจกรรมหลัก ดังนี้

๑.๑.๑ กิจกรรมด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ มีเป้าหมาย มุ่งเน้นกำลังพลกองทัพอากาศพลอดยาเสพติด

๑.๑.๒ กิจกรรมด้านการปราบปรามและการข่าว มีเป้าหมาย มุ่งเน้นพื้นที่กองทัพอากาศพลอดยาเสพติด

๑.๑.๓ กิจกรรมด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด มีเป้าหมาย มุ่งเน้น สถานพยาบาลกองทัพอากาศ ผ่านการรับรองมาตรฐาน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นจิตอาสา

๑.๑.๔ กิจกรรมด้านการประเมินผลและบริหารจัดการ มีเป้าหมาย มุ่งเน้นประสิทธิภาพได้รับการยอมรับ และเกิดนวัตกรรม

๑.๒ การประชุมหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ เพื่อมอบนโยบายและแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศประจำปี (แผนปฏิบัติการ) ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณและประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามวงรอบไตรมาสของปีงบประมาณ

๑.๓ จัดกิจกรรมนำร่องกิจกรรมด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การจัดทำชุดความรู้การบริหารจัดการชุมชน (หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ) ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการนำแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศประจำปี (แผนปฏิบัติการ) ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่การบริหารจัดการความรู้งานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ เป็นมาตรฐาน เกิดผลเชิงคุณภาพ สอดคล้องและบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศที่กำหนด ซึ่งมีความสอดคล้องกับศักดา เปรณาวิน (บทคัดย่อ, ๒๕๕๗) เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี แนวทางการขับเคลื่อนตามกรอบแนวคิดทางยุทธศาสตร์ ทุกหน่วยจะต้องกำหนดเป็นวาระเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา โดยการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สร้างทัศนคติ รวมทั้งทักษะในการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ

๑.๔ กิจกรรมด้านการปราบปรามและการข่าว ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการตามวงรอบปีงบประมาณ ให้แก่หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศที่มีหน้าที่ด้านการปราบปรามยาเสพติด เพื่อบูรณาการและสร้างเครือข่าย อาทิเช่น ข้อมูลด้านการข่าวที่เกี่ยวข้องกับงานยาเสพติดแต่ละพื้นที่ การปรับปรุงและให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งมีความสอดคล้องตามนรินทร์ พรรณรายณ์ (บทคัดย่อ, ๒๕๕๓) เรื่อง การขับเคลื่อนกลยุทธ์และเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนป้องกันปัญหาเสพติดการกำหนดนโยบายการดำเนินการป้องกัน และการปราบปรามยาเสพติดแบบบูรณาการ โดยดำเนินการประสานงานอย่างเป็นเอกภาพ

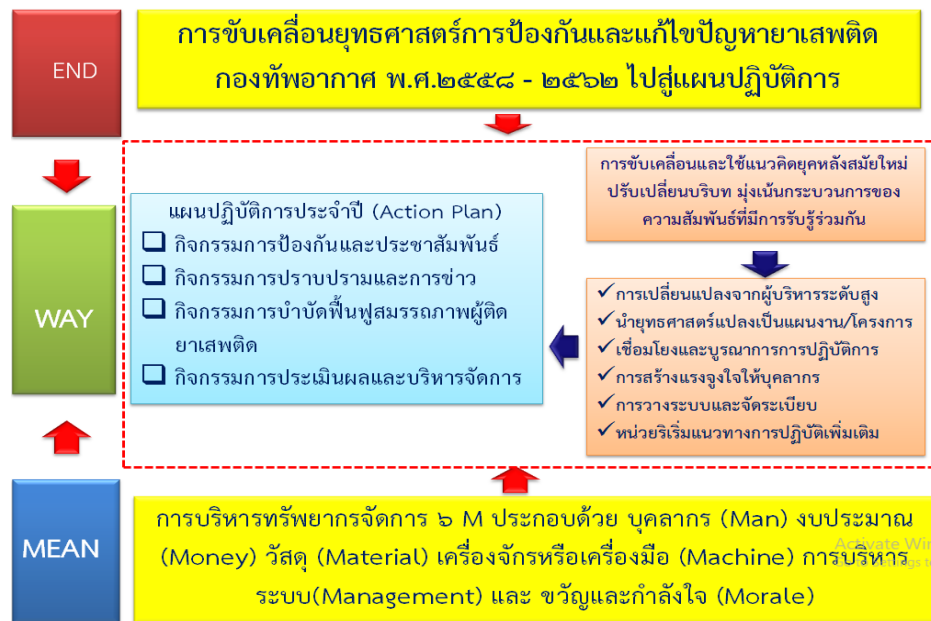
๑.๕ กิจกรรมด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ด้วยการบริหารจัดการความรู้ด้านการบำบัดของกองทัพอากาศร่วมกับความรู้ใหม่ที่จัดอบรมเพิ่มเติมของสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี อย่างต่อเนื่อง

๑.๖ กิจกรรมด้านการประเมินผลและบริหารจัดการ ด้วยการตรวจติดตามของสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศร่วมกับคณะอนุกรรมการ

ด้านต่าง ๆ เพื่อนำผลการประเมินผลไปใช้ในการทบทวนสถานะแวดล้อมของแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศประจำปี นำไปสู่การกำหนดแผนปฏิบัติการต่อไป

๒. รูปแบบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ตามแผนภาพที่ ๓ - ๑

แผนภาพที่ ๔ - ๑ รูปแบบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

ที่มา : ผู้วิจัย, ๒๕๖๐.

สรุป

การศึกษาในบทที่ ๔ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ ๓ ผลการศึกษาสรุปได้ว่าแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมป้องกันและประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการปราบปรามและการข่าว กิจกรรมบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมการประเมินผลและบริหารจัดการ โดยมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ ประกอบด้วย

- ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การแก้ไขปัญหผู้เสพผู้ติดยาเสพติด
- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ความร่วมมือระหว่างประเทศ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การสร้างสภาพแวดล้อม เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การมีส่วนร่วมภาคประชาชน และ

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

โดยมีสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล ร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการ ซึ่งกองทัพอากาศมุ่งเน้นกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดเป็นหลักเพื่อให้กำลังพลที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน และให้การสนับสนุนรัฐบาลในการดำเนินกิจกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของกองทัพอากาศ จำนวน ๑๓ แห่ง

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการ ผู้บังคับบัญชาต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบเชิงรุกด้วยกระบวนการบริหารจัดการตามองค์ประกอบแบบ 6M ที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น และบริหารจัดการตามแนวคิดทฤษฎีองค์การยุคหลังสมัยใหม่ ผสมผสานกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มุ่งเน้นกระบวนการความสัมพันธ์การรับรู้ร่วมกันของรูปแบบการทำงานที่มีความแตกต่างและซับซ้อน ให้โอกาสและสร้างขวัญกำลังใจ พร้อมทั้งขับเคลื่อน “ยุทธศาสตร์” ให้เป็นศูนย์กลางของระบบการบริหารจัดการและกระบวนการปฏิบัติงาน ป้องกันและประชาสัมพันธ์ เพิ่มเติมได้ตามสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ของหน่วย

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดดองท้อพอกาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ ๓ ข้อ ประกอบด้วย

๑. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดดองท้อพอกาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

๒. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อขัดข้องในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดดองท้อพอกาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

๓. เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดดองท้อพอกาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

การดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยใช้การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากหลายแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ เนื้อหาเป็นหลัก โดยนำข้อมูลที่รวบรวมมาจัดระเบียบ แล้วนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ ประกอบ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จนกระทั่งได้แนวทางการขับเคลื่อนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การ ป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดดองท้อพอกาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ซึ่งในบทที่ ๕ นี้ จะนำเสนอ ๒ ประเด็น คือ สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม จากผลการวิจัย โดยมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

สรุป

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๑ สรุปได้ว่า การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและ แก้ไขปัญหา ยาเสพติดดองท้อพอกาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมป้องกันและประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการปราบปรามและการข่าว กิจกรรมบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมการประเมินผลและการบริหารจัดการ โดยมี วัตถุประสงค์สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของชาติ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การแก้ไขปัญหามั้เสพผู้ติดยาเสพติด

- ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ความร่วมมือระหว่างประเทศ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม
- ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด
- ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การมีส่วนร่วมภาคประชาชน และ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

โดยมีสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล ร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการ ซึ่งกองทัพอากาศมุ่งเน้นกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดเป็นหลักเพื่อให้กำลังพลที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน และให้การสนับสนุนรัฐบาล ในการดำเนินกิจกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ณ ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดของกองทัพอากาศ จำนวน ๑๓ แห่ง

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๒ สรุปได้ว่า ปัญหาและข้อขัดข้องในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการพบว่าทั้ง ๓ กิจกรรมข้างต้น มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงตามแผนปฏิบัติการ โดยมีปัญหาและข้อขัดข้อง ดังนี้

๑. การนำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ เน้นกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดเป็นหลัก ไม่เน้นกิจกรรมการปราบปรามยาเสพติด จึงส่งผลต่อการมีกำลังพลเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ดังนั้นผู้บังคับบัญชาทุกหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต้องกำกับดูแลหน่วยตนเอง เพื่อป้องกันมิให้กำลังพลและครอบครัวไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งการแปลงยุทธศาสตร์และการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ บางหน่วยยังไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การใช้งบประมาณไม่ตรงตามกิจกรรมของแผนงาน ขาดการเข้มงวดหรือใช้มาตรการทางการปกครองและกฎหมายดำเนินการปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง การจัดความรู้ด้านการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดร่วมกับหน่วยงานอื่น เป็นต้น

๒. การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต้องให้ความสำคัญกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในรูปแบบเชิงรุก

ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ ๓ สรุปได้ว่า แนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการดังนี้

๑. กระบวนการบริหารจัดการตามองค์ประกอบแบบ 6M

๑.๑ Man หมายถึง บุคลากร หรือ ผู้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานจะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นเรื่องสำคัญ ขยายผลความรู้ไปสู่ด้านการปราบปรามยาเสพติด ด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด และการบริหารจัดการแบบบูรณาการ

๑.๒ Money หมายถึง เงิน (งบประมาณ) หรือทรัพย์สินที่มีค่า เป็นเงินของระบบการทำงาน แม้งบประมาณไม่เพียงพอ หน่วยผู้ปฏิบัติงานต้องดำเนินการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า

๑.๓ Material หมายถึง อุปกรณ์หรือวัสดุที่ใช้ในระบบงาน หน่วยผู้ปฏิบัติงานต้องมีการวางแผนการใช้อุปกรณ์หรือวัสดุ ที่กองทัพอากาศได้จัดสรรให้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

๑.๔ Machine หมายถึง เครื่องจักร และเครื่องมือที่ใช้ในระบบงาน ให้หน่วยผู้ปฏิบัติงานบริหารจัดการทรัพยากรของหน่วยที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และขอรับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากกองทัพอากาศ หรือหน่วยงานราชการในพื้นที่

๑.๕ Management หมายถึง การบริหารระบบงาน กองทัพอากาศจัดการประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามวงรอบที่กำหนดไว้ และมอบหมายให้สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศเป็นผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และปรับแผนการปฏิบัติให้มีความสอดคล้องตามสถานการณ์ รายละเอียดดังนี้

๑.๕.๑ จัดประชุมคณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการจัดการที่มีประสิทธิภาพ กำหนดกรอบการดำเนินงาน ดำเนินการทุกวิถีทางอย่างบูรณาการเพื่อบริหารจัดการและการพัฒนาการจัดทำกรอบการดำเนินงาน/แผนกลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรมไปสู่การกำหนดแผนปฏิบัติการ

๑.๕.๒ จัดประชุมหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ เพื่อมอบนโยบายและแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศประจำปี (แผนปฏิบัติการ) ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณ และประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามวงรอบไตรมาสของปีงบประมาณ

๑.๖ Morale หมายถึงขวัญและกำลังใจของบุคคลในระบบงาน กองทัพอากาศให้การสนับสนุนภารกิจทุกหน่วย และมีการพิจารณาบำเหน็จพิเศษย้อนหลังให้แก่กำลังพลที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดเป็นประจำทุกปี ในส่วนผู้บังคับหน่วยกำกับดูแลและให้การสนับสนุนหน่วยผู้ปฏิบัติงานอย่างจริงจัง

๒. การบริหารจัดการตามแนวคิดทฤษฎีองค์การยุคหลังสมัยใหม่ ผสมผสานกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มุ่งเน้นกระบวนการความสัมพันธ์การรับรู้ร่วมกันของรูปแบบการทำงานที่มีความแตกต่างและซับซ้อนให้มีการปรับตัวด้านความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน ให้โอกาสและสร้างขวัญกำลังใจ ดังนี้

๒.๑ การขับเคลื่อน “ยุทธศาสตร์” ให้เป็นศูนย์กลางของระบบการบริหารจัดการ และกระบวนการปฏิบัติงาน รวมถึงอธิบายวิธีการหรือแนวทางพัฒนาไปสู่องค์การที่มุ่งเน้นยุทธศาสตร์ ๕ ประการ ประกอบด้วย

๒.๑.๑ รวมพลังเริ่มต้นการเปลี่ยนแปลงจากผู้บริหารระดับสูงขององค์การ

๒.๑.๒ นำยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ไปแปลงเป็นแผนงาน/โครงการ ที่สามารถปฏิบัติให้บังเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

๒.๑.๓ ปรับแต่ง สร้างความเชื่อมโยงและบูรณาการการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ในองค์การให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่วางไว้

๒.๑.๔ สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์การมีความรับผิดชอบในการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการและยุทธศาสตร์ขององค์การ

๒.๑.๕ วางระบบและจัดระเบียบให้การปฏิบัติงานตามยุทธศาสตร์ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง

๒.๒ การบริหารจัดการแบบยุคหลังสมัยใหม่

๒.๒.๑ จัดกิจกรรมนำร่องงานป้องกันและประชาสัมพันธ์ ให้หน่วยผู้ปฏิบัติดำเนินการ โดยกองทัพอากาศเลือกหน่วยที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมเพื่อจัดทำชุดความรู้การบริหารจัดการชุมชน (หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ) เป็นต้นแบบ และสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดทำแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศประจำปี (แผนปฏิบัติการ) ไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งหน่วยผู้ปฏิบัติสามารถสร้างกิจกรรมงานด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมได้ตามสถานการณ์ปัญหาในพื้นที่ของหน่วย อีกทั้งกองทัพอากาศจะได้นำมาเขียนเป็นแผนงาน/โครงการ ที่เป็นมาตรฐานและเกิดผลเชิงประสิทธิภาพ สอดคล้องและบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศที่กำหนดไว้ ซึ่งความสอดคล้องกับศักดา เปรณาวิน (บทคัดย่อ, ๒๕๕๗) เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี แนวทางการขับเคลื่อนตามกรอบแนวคิดทางยุทธศาสตร์ ทุกหน่วยจะต้องกำหนดเป็นวาระเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหา โดยการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สร้างทัศนคติ รวมทั้งทักษะในการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ

๒.๒.๒ กิจกรรมด้านการปราบปรามและการข่าว ให้มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการตามวงรอบปีงบประมาณ ให้แก่หน่วยผู้ปฏิบัติที่มีหน้าที่ด้านการปราบปรามและการข่าว เพื่อบูรณาการและสร้างเครือข่าย อาทิเช่น ข้อมูลด้านการข่าวที่เกี่ยวข้องกับงานยาเสพติดแต่ละพื้นที่ การปรับปรุงและให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานยาเสพติด เป็นต้น รวมทั้งให้หน่วยผู้ปฏิบัติสามารถกำหนดแนวทางและมาตรการด้านการปราบปรามและการข่าวเพิ่มเติมได้ หากไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากสถานการณ์ปัญหาที่มีระดับความรุนแรงให้หน่วยผู้ปฏิบัติแจ้งกองทัพอากาศเพื่อดำเนินการตามข้อมูลและสถานการณ์ที่หน่วยได้แจ้งไว้ ซึ่งมีความสอดคล้องตาม นรินทร์ พรรณรายณ์ (บทคัดย่อ, ๒๕๕๓) เรื่อง การขับเคลื่อนกลยุทธ์และเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนป้องกันปัญหาเสพติด การกำหนดนโยบายการดำเนินการป้องกัน และการปราบปรามยาเสพติดแบบบูรณาการ โดยดำเนินการประสานงานอย่างเป็นเอกภาพ

๒.๒.๓ กิจกรรมด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ด้วยการบริหารจัดการความรู้ด้านการบำบัดของกองทัพอากาศร่วมกับความรู้ใหม่ที่จัดอบรมเพิ่มเติมของสถาบันบำบัด รักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งให้หน่วยผู้ปฏิบัติบริหารจัดการความรู้ด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เพิ่มเติมได้ภายใต้บริบทและวัฒนธรรมของพื้นที่นั้น โดยให้มีความสอดคล้องตามหลักวิชาการด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๒.๒.๔ กิจกรรมด้านการประเมินผลและบริหารจัดการ ด้วยการตรวจติดตามของสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศร่วมกับคณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ เพื่อนำผลการประเมินผลไปใช้ในการทบทวนสถานะแวดล้อมของแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศประจำปี นำไปสู่การกำหนดแผนปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ กองทัพอากาศจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ ประกอบด้วย สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล และให้เพิ่มเติมหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศระดับกองบินร่วมพิจารณาการจัดทำยุทธศาสตร์ เพื่อให้การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่เป้าหมาย และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ไปสู่การจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศที่เป็นมาตรฐานมากขึ้น

๑.๒ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ ควรวิเคราะห์และพิจารณาทบทวนสถานะแวดล้อมของผลการดำเนินงานของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศที่ผ่านมา ทั้ง ๔ กิจกรรมหลัก ประกอบด้วยกิจกรรมป้องกันยาเสพติด กิจกรรมปราบปรามยาเสพติด กิจกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมการประเมินผล นำมาวางแผนร่วมกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ เพื่อไปใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ในเชิงคุณภาพมากขึ้น

๑.๓ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ ควรมีการกำหนดให้มีการศึกษาวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้เรื่อง “แผนปฏิบัติการที่ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ” ให้มีความทันสมัยและมีความเหมาะสมกับสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์อยู่ตลอดเวลา

๑.๔ ปรับปรุงแก้ไขคำสั่ง และระเบียบที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการนำแผนปฏิบัติการไปสู่งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศบรรลุผลสำเร็จมากขึ้น

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๒.๑ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ ควรจัดทำคู่มือการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ

๒.๒ จัดทำตำราและคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ และเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ สร้างความร่วมมือกับเหล่าทัพ และหน่วยงานในต่างประเทศที่มีความก้าวหน้าในการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น กลุ่มประเทศยุโรป กลุ่มประเทศเอเชีย กลุ่มประเทศอาเซียน เป็นต้น

๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๓.๑. ประเด็นแนวทางการกำหนดความมุ่งประสงค์ของยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ ว่าควรจะมีแนวทางกำหนดความมุ่งประสงค์ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพอากาศอย่างไรให้เหมาะสมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ และสถานการณ์ปัจจุบัน

๓.๒ ประเด็นแนวทางการวิเคราะห์สถานะแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มพื้นที่ที่มีความเสี่ยงทั้งการระบาดและการค้าที่ส่งผลต่อความมั่นคงของชาติ ควรจะมีการกำหนดแผนการปฏิบัติการอย่างไรบ้าง

๓.๓ ประเด็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านกิจกรรมการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด มุ่งเน้นการจัดการความรู้ด้านการบำบัดรักษา ที่มีความทันสมัย และมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาทั้งภายในประเทศและในต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการในเชิงคุณภาพมากขึ้น และเพื่อลดปริมาณผู้เสพยาเสพติดและการป้องกันการกลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : ชัคเชส มีเดีย , ๒๕๕๖.

วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์ และคณะ. การวางแผนกลยุทธ์ : ศิลปะการกำหนดแผนองค์การสู่ความเป็นเลิศ.

กรุงเทพฯ : อินโนกราฟฟิกส์, ๒๕๕๘.

สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. การบริหารเชิงกลยุทธ์ : คัมภีร์สู่ความเป็นเลิศในการบริหารจัดการ.

กรุงเทพฯ : อัมรินทร์, ๒๕๕๓.

อรรชรน หุ่นดี. ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต, ๒๕๓๑.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, สำนักงาน. สำนักบริหารยุทธศาสตร์ : กลไกการขับเคลื่อน

ยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ, เอกสารเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาระบบ

ราชการ หมายเลข ๐๑๐, ๒๕๕๙, หน้า ๕

ธราธร ขจิตสุวรรณ. “แผนภูมิการบริหารของ ดร.เฮนรี ซี บาร์ทเลทท์ (Henry C Bartlett

Framework)”. บทความวิชาการ ครั้งที่ ๑ ๒๕๕๒.

ป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัย. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. “เรื่องความมั่นคงแห่งชาติ”.

เอกสารเชิงนโยบายด้านความมั่นคง. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) และ

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.) ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๓

- ๒๕๕๔.

ป้องกันราชอาณาจักร, วิทยาลัย. สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ. “เรื่อง หลักการและแนวความคิดการ

จัดทำยุทธศาสตร์ชาติวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร”. เอกสารเชิงนโยบายด้านความ

มั่นคง. (ฉบับที่ ๓), มีนาคม ๒๕๕๙.

แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒. “การประชุม

คณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา (นายกรัฐมนตรี)”, วันที่ ๑๐ มีนาคม

๒๕๕๘.

รายงานการประชุมศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐

“การดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ

พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒”, วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๐.

วารสาร

ธีรเดช ธรรมสุธีร์ และสุรพล ราชภณทาร์กษ. “เรื่อง การแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลทหารและรัฐบาลพลเรือนการศึกษาเปรียบเทียบเชิงนโยบายที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด”. วารสารโครงการปรัชญาดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒ กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙ หน้า ๔๐๒.

วิทยานิพนธ์ และเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

นรินทร์ พรรณรายน์. “เรื่อง การขับเคลื่อนกลยุทธ์และเสริมสร้างเครือข่ายชุมชนป้องกันปัญหายาเสพติด”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. ๒๕๕๒-๒๕๕๓.

มานัส มหาวงศ์. “องค์ประกอบของการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม, ๒๕๕๙.

ศักดิ์ดา เปรุनावิน. “เรื่องแนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. ๒๕๕๖-๒๕๕๗

อรอนงค์ หงส์ชุมแพ. ความรู้เกี่ยวกับยาบ้าและการป้องกันตนเองจากการเสพยาบ้าของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย เชียงใหม่, ๒๕๓๘

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

“องค์ประกอบของระบบ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site/xxkbaebra/bb/bth-thi-1-rabb-system/xngkh-prakxb-khxng-rabb>, ๒๕๖๑.

ภาษาต่างประเทศ

Peter F Drucker. “Landmarks of TomorrowW”, Post Modern, Newyork Haper : Edits Publishers, 1995.

Bergquist, W. The Postmodern Organization : Mastering the Art of Irreversible Change. San Francisco : Jossey Bass, 1993.

ภาคผนวก

ผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ
พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

๑. ยศ,ชื่อ-สกุล.....
๒. เพศ ชาย หญิง
๓. อายุ.....ปี
๔. ตำแหน่ง.....
๕. ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง.....ปี
๖. ระดับการศึกษา

☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก
☐ อื่น ๆ.....		

ตอนที่ ๒ โปรดแสดงความคิดเห็น และทัศนคติเกี่ยวกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ เพื่อรับทราบปัญหาและข้อขัดข้อง และแนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

๑. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ในเชิงนโยบายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒
.....
.....
๒. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ในองค์ประกอบ ๔ ด้าน ดังนี้ กิจกรรมป้องกันยาเสพติด กิจกรรมปราชญ์ปราชญ์เสพติด และกิจกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด กิจกรรมการประเมินผลและบริหารจัดการ
.....
.....
๓. ท่านคิดว่ากองทัพอากาศมีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ได้มากน้อยเพียงใด
.....
.....

๔. ท่านคิดว่า ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ มีปัจจัยสำคัญเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง

.....
.....

๕. ท่านมีแนวทางในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ
พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการอย่างไร ภายใต้การบริหารจัดการตามองค์ประกอบแบบ 6M
๕.๑ Man หมายถึง บุคลากร หรือ ผู้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับระบบงาน

.....

๕.๒ Money หมายถึง เงิน (งบประมาณ) หรือทรัพย์สินที่มีค่าเป็นเงินของระบบงาน

.....

๕.๓ Material หมายถึง อุปกรณ์หรือวัสดุที่ใช้ในระบบงาน

.....

๕.๔ Machine หมายถึง เครื่องจักร และเครื่องมือที่ใช้ในระบบงาน

.....

๕.๕ Management หมายถึง การบริหารระบบ ซึ่งเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ทำให้ระบบเกิดปัญหา
เพราะการบริหาร ที่ไม่ดีหรือการบริหาร ที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

.....

๕.๖ Morale หมายถึงขวัญและกำลังใจของบุคคลในระบบ

.....

๖. ข้อเสนอแนะ

.....
.....

ผนวก ข

การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารที่เป็นผู้รับผิดชอบยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดของกองทัพอากาศ ได้แก่ รองเสนาธิการทหารอากาศ ฝ่ายยุทธการ

ผนวก ค

การประชุมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ประกอบด้วยสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ จำนวน ๑ คน และ คณะอนุกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ จำนวน ๔ คน

ประวัติผู้วิจัย

ยศ-ชื่อ-นามสกุล	พลอากาศตรี ภูวเดช สว่างแสง
วัน เดือน ปี เกิด	10 พฤศจิกายน 2506
การศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - รร.เตรียมทหาร รุ่นที่ 22 - รร.นายเรืออากาศ รุ่นที่ 29 - ศิษย์การบิน รร.การบิน กองทัพอากาศ - หลักสูตรนักบินลงเครื่อง รุ่นที่ 17 กรมช่างอากาศ - หลักสูตรนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง รุ่นที่ 73 - หลักสูตรเสนาธิการทหารอากาศ รุ่นที่ 39 - หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ) มหาวิทยาลัยนเรศวร - วิทยาลัยการทัพอากาศ รุ่นที่ 42
ประวัติรับราชการ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้บังคับฝูงบิน 461 กองบิน 46 - รองผู้บังคับการกองบิน 46 - นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำเสนาธิการทหารอากาศ - นายทหารฝ่ายเสนาธิการ ประจำกรมยุทธการทหารอากาศ - ผู้บังคับการกองบิน 46 - รองผู้บัญชาการโรงเรียนการบิน
ตำแหน่งปัจจุบัน	- เจ้ากรมจเรทหารอากาศ

สรุปย่อ

เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติด
กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ
ลักษณะวิชา ยุทธศาสตร์
ผู้วิจัย พลอากาศตรี ภูวเดช สว่างแสง **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๐
ตำแหน่ง เจ้ากรมจเรทหารอากาศ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสฟติด (ป.ป.ส.) กำหนดให้ปัญหา
ยาเสฟติดเป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security) และเป็นตัวการสำคัญ
ในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ จึงได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์การป้องกัน และแก้ไข
ปัญหาสุขภาพเสฟติด พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ เป็นเครื่องมือนำไปสู่การปฏิบัติ ถือเป็นแนวทางและนโยบาย
ที่มีรูปแบบเฉพาะในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพเสฟติดของชาติ ซึ่งประกอบไปด้วยการป้องกัน
ยาเสฟติด การปราบปรามยาเสฟติด และการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสฟติด

ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ รักษา
ความมั่นคงของรัฐกองทัพอากาศมีหน้าที่สำคัญในการพิทักษ์รักษาเอกราชและความมั่นคงแห่ง
ราชอาณาจักรจากภัยคุกคามทั้งจากภายในและภายนอกราชอาณาจักร รวมทั้งการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาจากภัยพิบัติ ตลอดจนการช่วยเหลือประชาชน และประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ สนับสนุนการ
ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของรัฐบาล การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนา
ประเทศของรัฐบาล เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมและความทุกข์ยากของประชาชนในประเทศ ต้องอาศัย
การบูรณาการความร่วมมือจากทุกฝ่าย ดังนั้นกองทัพอากาศจำเป็นต้องใช้ศักยภาพและ
ขีดความสามารถของกองทัพอากาศ เพื่อสนับสนุนการรักษาความมั่นคงของรัฐการบรรเทาสาธารณภัย
การช่วยเหลือประชาชน การแก้ไขปัญหาสังคม และสนับสนุนการพัฒนาประเทศ ซึ่งยุทธศาสตร์
กองทัพอากาศ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙) มีความสอดคล้องตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและ
แก้ไขสุขภาพเสฟติด พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ในการร่วมแก้ไขปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของ
มนุษยชาติ (Human security)

นโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ ได้กำหนดนโยบายการปฏิบัติ
ราชการ เพื่อให้สามารถบริหารราชการกองทัพอากาศภายใต้กรอบภารกิจตามกฎหมาย เป็นไปตาม
นโยบายความมั่นคงของรัฐและนโยบายของคณะรัฐมนตรี ในข้อ ๓ ดำรงขีดความสามารถในการ
ป้องกันประเทศและการรักษาความมั่นคงภายในควบคู่ไปกับดำรงขีดความสามารถในการสนับสนุน
รัฐบาลในการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชน การดำเนินการตามโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ และการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งปัญหาสุขภาพเสฟติดเป็นสาธารณภัยอีกรูปแบบ
หนึ่งที่เรียกว่า ภัยพิบัติที่ไม่ใช่ทางทหาร มีความเกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ
(Human security) กองทัพอากาศจึงได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสฟติด

กองทัพอากาศ (ศอ.ปส.ทอ.) และกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ พร้อมทั้งขับเคลื่อนยุทธศาสตร์นี้ไปสู่การปฏิบัติตามแผน ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ มีคณะทำงานประกอบไปด้วย คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปราม และการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล และสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ โดยมี กรมยุทธการทหารอากาศเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลัก จากยุทธศาสตร์ของชาติมาสู่ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศและนโยบายผู้บัญชาการทหารอากาศ นำไป กำหนดเป็นยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ เพื่อให้สามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล มีความชัดเจน และมีความ เฉพาะเจาะจง รวมทั้งมีผลการดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของทฤษฎีองค์การยุคหลังสมัยใหม่ (Postmodern) อธิบาย ปรากฏการณ์ทางสังคมของค่านิยมด้านจริยธรรม ทำให้เกิดการค้นพบความสัมพันธ์ทางด้านสังคม ที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนบริบท มุ่งเน้นกระบวนการของความสัมพันธ์ที่มีการรับรู้ร่วมกัน จะเน้น รูปแบบที่แตกต่างและซับซ้อน เนื่องจากความหลากหลายและแตกต่างนี้ ทำให้แนวคิดยุคหลัง สมัยใหม่มองถึงความเสมอภาคและความเท่าเทียมกัน เพราะโลกไม่ได้เป็นแบบเรียบง่ายเหมือน ในอดีต ซึ่งสามารถอธิบายกระบวนการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติได้รวมทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีของการบริหารจัดการแบบ ๖ M (6M's of Management) ประกอบด้วยบุคลากร (Man) งบประมาณ (Money) วัสดุ (Material) เครื่องจักรหรือเครื่องมือ (Machine) การบริหารระบบ (Management) และขวัญกำลังใจ (Morale) ตลอดจนนำทฤษฎีและแนวคิดยาเสพติดให้โทษ ทฤษฎี และแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) และใช้รูปแบบผสมผสานแนวคิด End (เป้าหมาย) Way (วิธีการ) และ Mean (เครื่องมือ) มาวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการวิจัยในหัวข้อแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ
๒. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อขัดข้อง ในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ
๓. เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

ขอบเขตการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑.๑ ศึกษาวิเคราะห์การดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่การปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา

๑.๒ ศึกษาวิเคราะห์กระบวนการที่กำหนดแนวทางและรูปแบบการแปลงยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๑.๓ ศึกษาปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางที่เหมาะสมในการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการ

๑.๔ ศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการไปสู่เป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๕ ศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการและการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ

๒. ขอบเขตด้านหน่วยงาน ศึกษาหน่วยงานต่างๆ ของกองทัพอากาศที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพอากาศ รวมทั้งการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ

๓. ขอบเขตด้านประชากร สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑ ผู้บริหารที่เป็นผู้รับผิดชอบยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพอากาศ จำนวน ๑ คน

๓.๒ หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศระดับผู้ร่วมจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ จำนวน ๕ คน

๓.๓ หัวหน้าหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศระดับผู้นำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศไปสู่การปฏิบัติ จำนวน ๑๐ คน

๔. ขอบเขตด้านเวลา

๔.๑ ศึกษาข้อมูลผลการดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ของยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

๔.๒ ระยะเวลาดำเนินการวิจัย พ.ย.๒๕๖๐ - พ.ค.๒๕๖๑

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. ประชากรและตัวอย่าง / ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๑ ประชากรในการวิจัย ได้แก่ ผู้วิจัยมุ่งเน้นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลที่มีความสำคัญหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

๑.๒ ตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และบุคคลที่มีความสำคัญหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติ โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random) ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยให้ความสำคัญกับการได้ข้อมูลที่เชิงลึกและเป็นองค์รวม จำนวนทั้งสิ้น ๑๖ คน ประกอบด้วย

๑.๒.๑ ผู้บริหารที่เป็นผู้รับผิดชอบยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกองทัพอากาศ ได้แก่ รองเสนาธิการทหารอากาศ ฝ่ายยุทธการ

๑.๒.๒ หน่วยขึ้นตรงระดับผู้ร่วมจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ จำนวน ๕ คน ประกอบด้วย สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล

๑.๒.๓. หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศระดับผู้นำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศไปสู่การปฏิบัติ จำนวน ๑๐ คน ประกอบด้วย ผู้บังคับการกองบิน ๑ ผู้บังคับการกองบิน ๒ ผู้บังคับการกองบิน ๔ ผู้บังคับการกองบิน ๕ ผู้บังคับการกองบิน ๖ ผู้บังคับการกองบิน ๗ ผู้บังคับการกองบิน ๑๑ ผู้บังคับการกองบิน ๒๓ ผู้บังคับการกองบิน ๔๑ และผู้บังคับการกองบิน ๔๖

๒. เครื่องมือการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documents) รายละเอียด ดังนี้

๒.๑ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสนทนาที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน เพื่อการเรียนรู้และความเข้าใจระดับลึกในประเด็นการวิจัย โดยใช้รูปแบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) ซึ่งใช้กันมาก ผู้วิจัยจะใช้แนวคำถามปลายเปิด กำหนดข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับตัวแปร และลำดับการถามสามารถยืดหยุ่นได้ โดยการสร้างแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นดำเนินการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

๒.๒ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการเก็บข้อมูลด้วยการให้ผู้ร่วมสนทนาได้พูดแสดงความคิดเห็นตามประเด็นในแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างไว้ ผู้ร่วมสนทนาจะมีการอภิปรายตามความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้ร่วมสนทนา ประกอบด้วย สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ จำนวน ๑ คน และคณะอนุกรรมการการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ จำนวน ๔ คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมประเด็นด้านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

๒.๓. การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Documents) สำคัญที่จะทำให้ผู้วิจัยมองเห็นภาพรวมของระบบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ทั้งที่เป็นปัจจัย กระบวนการ และผลลัพธ์ รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ซึ่งให้เห็นถึงพฤติกรรมของบุคคล วัฒนธรรมองค์กร ความมุ่งมั่นตั้งใจ หรือความรู้ความสามารถของบุคคล แล้วนำมารวบรวม จัดหมวดหมู่ เรียบเรียง และสรุปข้อมูลในรูปแบบความเรียง

ผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผลการวิจัยสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๓ ข้อ โดยได้ทำการศึกษาทั้งส่วนของการเสนอเนื้อหาของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ ปัญหาและข้อขัดข้อง รวมทั้งการกำหนดแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์เชิงลึกในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่แผนปฏิบัติการ ซึ่งเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย ไปสังเคราะห์และผสมผสานการบริหารจัดการทรัพยากรนำไปสู่แผนปฏิบัติการ เพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

๑.๑ ความเป็นมาของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ จากมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘ คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงยุติธรรม ให้มีการเห็นชอบแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทาง การดำเนินงาน เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการประสานการปฏิบัติ จัดสรรทรัพยากร และติดตามประเมินผลของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประจำปี ให้สอดคล้องรองรับกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๒ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

๑.๒ กระบวนการกำหนดยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ พบว่าการกำหนดกิจกรรมไปสู่แผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย ๔ กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมป้องกันยาเสพติด กิจกรรมการปราบปรามยาเสพติด และกิจกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมการประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การควบคุมตัวยาและผู้ค้ายาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้ติดยาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ความร่วมมือระหว่างประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การมีส่วนร่วมภาคประชาชน และ ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

๒. ผลการวิจัยต่อบัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อขัดข้องในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ พบว่าทั้ง ๔ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมป้องกันยาเสพติด กิจกรรมการปราบปรามยาเสพติด และกิจกรรมบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมการประเมินผล มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงไปสู่แผนปฏิบัติการ ดังนี้

๒.๑ การกำหนดนโยบายเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ เน้นกิจกรรมการป้องกันยาเสพติด ไม่เน้นกิจกรรมการปราบปรามยาเสพติด ผู้บังคับบัญชาทุกหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต้องกำกับดูแลหน่วยตนเอง ทั้งกำลังพลและครอบครัว แต่ปัญหาการแปลงไปสู่การปฏิบัติของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศบางหน่วยยังไม่สามารถปฏิบัติได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การใช้งบประมาณไม่ตรงตามกิจกรรมของแผนงาน การเข้มงวดหรือใช้มาตรการทางการปกครองและกฎหมายดำเนินการปราบปราม เป็นต้น

๒.๒ ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ในองค์ประกอบ ๔ ด้าน ประกอบด้วย กิจกรรมการป้องกันยาเสพติด กิจกรรมการปราบปรามยาเสพติด และกิจกรรมบำบัดรักษา และกิจกรรมการประเมินผล กองทัพอากาศเน้นกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดเป็นลำดับแรก เพื่อให้กำลังพลที่มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงาน

๒.๓ กองทัพอากาศมีการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ ๒๕๕๘-๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ โดยมีสำนักงาน สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล ร่วมกันกำหนดแผนปฏิบัติการ

๒.๔ ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต้องให้ความสำคัญกับแผนปฏิบัติการ บริหารจัดการแบบเชิงรุก

๒.๕ ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ ภายใต้การบริหารจัดการตามองค์ประกอบแบบ 6M

๒.๕.๑ Man หมายถึง บุคลากร หรือ ผู้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน จะต้องมีความรู้ในการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดเป็นเรื่องสำคัญ ขยายผลไปสู่ด้านการปราบปราม และด้านการบำบัดรักษา

๒.๕.๒ Money หมายถึง เงิน (งบประมาณ) หรือทรัพย์สินที่มีค่าเป็นเงินของระบบการทำงาน แม้งบประมาณไม่เพียงพอ หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศต้องดำเนินการได้ด้วยตนเอง

๒.๕.๓ Material หมายถึง อุปกรณ์หรือวัสดุที่ใช้ในระบบงาน หน่วยปฏิบัติงานต้องมีการวางแผนการใช้อุปกรณ์หรือวัสดุ ที่กองทัพอากาศได้จัดสรรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๒.๕.๔ Machine หมายถึง เครื่องจักร และเครื่องมือที่ใช้ในระบบงาน หน่วยสามารถบริหารจัดการทรัพยากรของหน่วย และสามารถขอรับการสนับสนุน

๒.๕.๕ Management หมายถึง การบริหารระบบงาน กองทัพอากาศมีการประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามวงรอบที่กำหนดไว้ และมอบหมายให้สำนักงานสำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

๒.๕.๖ Morale หมายถึง ขวัญและกำลังใจของบุคคลในระบบงานกองทัพอากาศให้การสนับสนุนทุกหน่วย และมีการพิจารณาบำเหน็จพิเศษย้อนหลังให้แก่กำลังพลที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดเป็นประจำทุกปี

๓. ผลการวิจัยต่อบัณฑิตผู้ประสงค์ข้อที่ ๓ เพื่อกำหนดแนวทางที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการดังนี้

๓.๑ การประชุมคณะอนุกรรมการด้านต่าง ๆ เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นการจัดการที่มีประสิทธิภาพ กำหนดกรอบการดำเนินงาน ดำเนินการทุกวิถีทางอย่างบูรณาการ เพื่อบริหารจัดการและการพัฒนาการจัดทำกรอบการดำเนินงาน/แผนกลยุทธ์ และโครงการ/กิจกรรมไปสู่การกำหนดแผนปฏิบัติการ

๓.๒ การประชุมหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ เพื่อมอบนโยบายและแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศประจำปี (แผนปฏิบัติการ) ตั้งแต่ต้นปีงบประมาณและประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามวงรอบไตรมาสของปีงบประมาณ

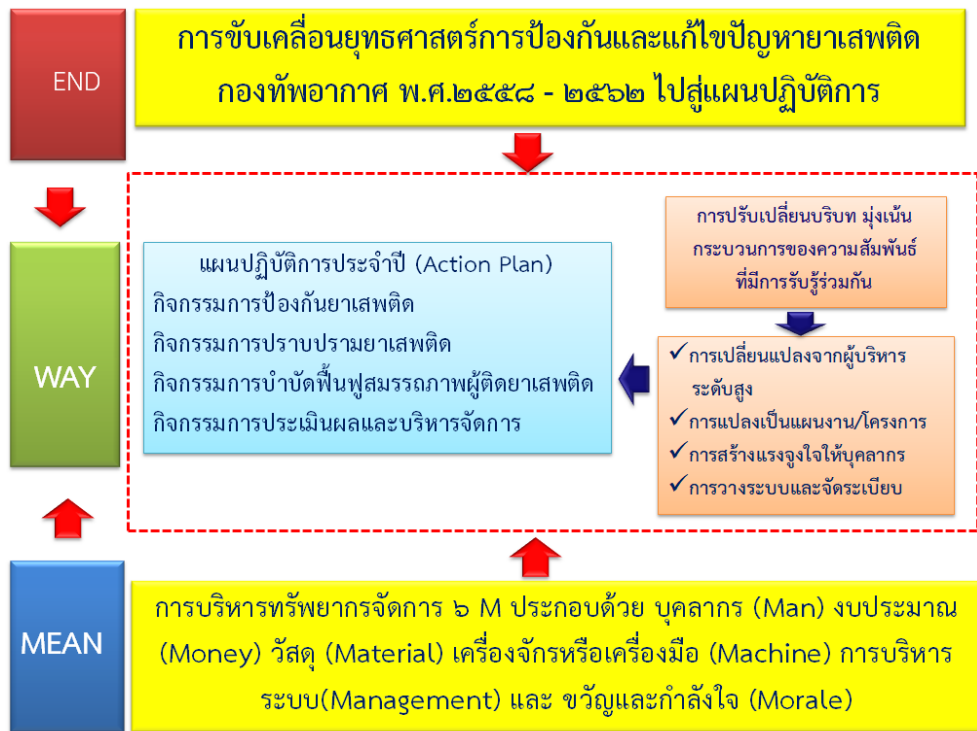
๓.๓ จัดกิจกรรมนำร่องกิจกรรมด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การจัดทำชุดความรู้การบริหารจัดการชุมชน (หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ) ต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการนำแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศประจำปี (แผนปฏิบัติการ) ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่การบริหารจัดการความรู้งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศ เป็นมาตรฐาน เกิดผลเชิงคุณภาพ สอดคล้องและบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกองทัพอากาศที่กำหนด ซึ่งมีความสอดคล้องกับศักดิ์ดา เปรุนาวิน (บทคัดย่อ, ๒๕๕๗) เรื่อง แนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดในพื้นที่รับผิดชอบของกองกำลังสุรศักดิ์มนตรี แนวทางการขับเคลื่อนตามกรอบแนวคิดทางยุทธศาสตร์ ทุกหน่วยจะต้องกำหนดเป็นวาระเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหายา โดยให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สร้างทัศนคติ รวมทั้งทักษะในการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ

๓.๔ กิจกรรมด้านการปราบปรามและการข่าว ด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการตามวงรอบปีงบประมาณ ให้แก่หน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศที่มีหน้าที่ด้านการปราบปรามยาเสพติดเพื่อบูรณาการและสร้างเครือข่าย อาทิเช่น ข้อมูลด้านการข่าวที่เกี่ยวข้องกับงานยาเสพติดแต่ละพื้นที่ การปรับปรุงและให้ความรู้ด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งมีความสอดคล้องตามนรินทร์ พรรณรายณ์ (บทคัดย่อ, ๒๕๕๓) เรื่อง การขับเคลื่อนกลยุทธ์และเสริมสร้างเครือข่ายชุมชน

ป้องกันปัญหาหยาเสฟตติการกำหนดนโยบายการดำเนินการป้องกัน และการปราบปรามยาเสฟตติ แบบบูรณาการ โดยดำเนินการประสานงานอย่างเป็นเอกภาพ

๓.๕ กิจกรรมด้านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสฟตติ ด้วยการบริหารจัดการ ความรู้ด้านการบำบัดของกองทัพอากาศร่วมกับความรู้ใหม่ที่จัดอบรมเพิ่มเติมของสถาบันบำบัดรักษา และฟื้นฟูผู้ติดยาเสฟตติแห่งชาติบรมราชชนนี อย่างต่อเนื่อง

๓.๖ กิจกรรมด้านการประเมินผลและบริหารจัดการ ด้วยการตรวจติดตามของ สำนัก งานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสฟตติกองทัพอากาศร่วมกับคณะอนุกรรมการ ด้านต่าง ๆ เพื่อนำผลการประเมินผลไปใช้ในการทบทวนสถานะแวดล้อมของแผนงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาหยาเสฟตติกองทัพอากาศประจำปี นำไปสู่การกำหนดแผนปฏิบัติการต่อไป ดังแสดงใน แผนภาพที่ ๑ - ๑

แผนภาพที่ ๑-๑ : รูปแบบการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสฟตติ กองทัพอากาศ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๒ ไปสู่แผนปฏิบัติการ

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ กองทัพอากาศจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไข ปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศ ประกอบด้วย สำนักงานศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกองทัพอากาศ คณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและประชาสัมพันธ์ คณะอนุกรรมการด้านการปราบปรามและการข่าว คณะอนุกรรมการด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะอนุกรรมการด้านการพัฒนาและประเมินผล และเพิ่มเติมหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศระดับ กองบิน เพื่อให้การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย พื้นที่เป้าหมาย และวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ ไปสู่การจัดทำ ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศที่เป็นมาตรฐานมากขึ้น

๑.๒ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศ ควรวิเคราะห์และพิจารณาทบทวนสถานะแวดล้อมของผลการดำเนินงานของหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศที่ผ่านมา ทั้ง ๔ กิจกรรมหลัก ประกอบด้วยกิจกรรมป้องกันยาเสพติด กิจกรรมปราบปรามยาเสพติด กิจกรรมบำบัดผู้ติดยาเสพติด และกิจกรรมการประเมินผล นำมาวางแผนร่วมกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศของชาติ เพื่อไปใช้ในการจัดทำแผนปฏิบัติการให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ในเชิงคุณภาพมากขึ้น

๑.๓ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศ ควรมีการกำหนดให้มีการศึกษาวิจัย และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์ความรู้เรื่อง “แผนปฏิบัติการที่ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ” ให้มีความทันสมัยและมีความเหมาะสมกับสถานะแวดล้อมทางยุทธศาสตร์อยู่ตลอดเวลา

๑.๔ ปรับปรุงแก้ไขคำสั่ง และระเบียบที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการนำแผนปฏิบัติการไปสู่งานป้องกันและแก้ไขปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศ เพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศบรรลุผลสำเร็จมากขึ้น

๒. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๒.๑ คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศ ควรจัดทำคู่มือการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศ ที่ได้นำเสนอในงานวิจัยนี้เป็นแนวทางในการจัดทำยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไข ปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศครั้งต่อไป

๒.๒ จัดทำตำราและคู่มือเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศ และเป็นแนวทางให้กับหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ สร้างความร่วมมือกับเหล่าทัพ และหน่วยงานในต่างประเทศที่มีความก้าวหน้า ในการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเฮลิคอปเตอร์ตกท้องอากาศ เช่น กลุ่มประเทศยุโรป กลุ่มประเทศเอเชีย กลุ่มประเทศอาเซียน เป็นต้น

๓. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๓.๑. ประเด็นแนวทางการกำหนดความมุ่งประสงค์ของยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ ว่าควรจะมีแนวทางการกำหนดความมุ่งประสงค์ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกองทัพอากาศอย่างไรให้เหมาะสมต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชาติ และสถานการณ์ปัจจุบัน

๓.๒. ประเด็นแนวทางการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมาย และกลุ่มพื้นที่ที่มีความเสี่ยงทั้งการระบาดและการค้าที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ควรจะมีการกำหนดแผนการปฏิบัติการอย่างไรบ้าง

๓.๓ ประเด็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านกิจกรรมการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด มุ่งเน้นการจัดการความรู้ด้านการบำบัดรักษา ที่มีความทันสมัย และมีการแลกเปลี่ยนความรู้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดรักษาทั้งภายในประเทศและในต่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการในเชิงคุณภาพมากขึ้น และเพื่อลดปริมาณผู้เสพยาเสพติดและการป้องกันการกลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ